

Herr	<i>W. Farup</i>	under 14 dagar från och med den 23 Mars,
”	<i>Pehr Pehrsson</i> i Barkö	” 12 ” ” ” ” 24 ”
och	” <i>Jan Gust. Jansson</i>	” 12 ” ” ” ” 25 ”

Äfvenledes medgaf Kammaren, på derom anmäld begäran, att den ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar, som blifvit Herr *Olof Olsson* i Olebyn beviljad från och med den 26 innevarande Mars, i stället finge taga sin början den 21 i samma månad.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Lördagen den 17 Mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 sistlidne Mars.

§ 2.

Föredrogs men blefvo ånyo bordlagda:

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 3, och

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 8.

§ 3.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets utlåtande N:o 33 i anledning af Riksdagens år 1876 församlade revisorers berättelse angående granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1874.

§§ 7—11.

Kammaren biföll hvad Utskottet under dessa paragrafer hemstält.

§ 12.

Revisorerna, som vid räkenskapernas granskning funnit, att i allmänhet de såsom verifikationer å utbetalningar bilagda qvittenser icke innehålla anteckning om dagen, då beloppen lyftats, samt ansett att dylika anteckningar skulle innebära en ej oviktig kontroll å vederbörande kassaförvaltare, hade af sådan anledning funnit sig böra hemställa, huruvida ej föreskrift borde meddelas derom, att vid utbetalningar af allmänna medel emottagarens qvitto skall vara försedt med anteckning om dagen, då liqvud erhållits.

*Angående
dagtecknande
af qvittenser
å allmänna
medel.*

Utskottet hade på anförda skäl hemställt,

att revisorernas förslag ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Philipsson erhöll ordet och yttrade: Jag ämnar icke för min del ifrågasätta någon ändring i hvad Stats-Utskottet här föreslagit; men då den anmärkning, hvarom här är fråga, utgått från den afdelning af statsrevisionen, som jag tillhörde, så anser jag mig böra något närmare redogöra för anledningen till densamma.

Statskontoret har i sin öfver anmärkningen afgifna förklaring haft en föreställning, som icke öfverensstämmer med verkliga förhållandet, nemligen den, att anmärkningen skulle afse det i punkten först omnämnda förhållandet mellan de särskilda embetsverken. Så är det icke, utan anmärkningen har rigtats mot det förhållande, som omförmäles i senare delen af Utskottets motivering, deri yttras: "För den händelse åter med revisorernas förslag afsåges att kontrollera eller hindra det vederbörande kassaförvaltare skulle kunna sig till nytta fördröja utbetalningar, för hvilka medel af dem innehafvas, syntes förslaget grunda sig på ett antagande, hvilket, så vidt statens penningförvaltning rör, icke i för handen varande förhållanden egde något stöd, enär så väl i de centrala embetsverken som hos länsstyrelserna utbetalningarne verkställdes genom andra än dem, som med beslutande af dessa utbetalningar hafva befattning, genom hvilken anordning kassaförvaltare i sjelfva verket äro underkastade en kontroll, vida verksammare än den, som genom qvittensernas dagtecknande skulle åstadkommas."

Enligt hvad af de särskilda räkenskaperna inhemtades — och jag vill härvid upplysa, att anmärkningen afsåg icke Statskontoret utan andra förvaltande verk — befaus det att vederbörande kassaförvaltare i många af dessa verk gjort utbetalningar till leverantörer och andra, utan att qvittenserna daterats. Man kunde således icke jemföra räkningarnes data med data i kassa-annoteringarne. Revisorerna ansågo detta icke öfverensstämmande med god ordning i räkenskapsöringen och kunde således icke underlåta att derom göra anmärkning.

Nu har Statskontoret i slutet af sin förklaring yttrat: "På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har revisorernas förevarande förslag syntes Statskontoret icke vara af någon praktisk betydelse. För den händelse emellertid en motsatt åsigt skulle göra sig gällande, har

Ang. dagtecknande af kvittenser å allmänna medel.
(Forts.)

Statskontoret ansett sig böra anföra, att något hinder för förslagets genomförande icke, enligt Statskontorets tanke, förefinnes, ehuru inom detta embetsverk, der pensioner utbetalas till en mängd ålderstigna personer, för hvilka ofta äfven den allra obetydligaste anteckning är förenad med stor svårighet, ej ringa tidspilan deraf skulle föranledas.“

Såsom jag förut nämnt afser anmärkningen icke Statskontoret och utbetalandet derifrån af pensioner i slutet af kvartalen, utan den afser de speciella räkenskapsförhållandena vid de administrativa verken. Jag är naturligtvis icke nu i tillfälle, då jag för närvarande icke har framför mig räkenskaperna och verifikationerna, att närmare belysa saken. Enligt hvad jag i början af mitt yttrande nämnde, anser jag dessutom att vi böra låta vid Utskottets hemställan bero. Det är naturligtvis revisorerne obetaget att framdeles förnya anmärkningen, om de dertill finna sig befogade.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls. Utskottets slutliga anmälan angående revisorerens öfriga framställningar lades till handlingarne.

§ 4.

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör.

Föredrogs Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 2 (i samlingen N:o 16) med anledning af Herr Ola Månssons motion, N:o 133, hvori blifvit hemställt, att Riksdagen måtte genom skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes förordna, det åtminstone enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör skulle med innevarande års utgång upphöra.

Utskottet hade, enär Utskottet saknade kännedom om, huruvida riksbanken kunde vara i tillfälle att i allmänna rörelsen utsläppa erforderligt guld- eller silfvermynt af lägre valör eller på annat sätt möta behovet deraf, ansett sig för närvarande icke böra tillstyrka någon skrifvelse till Kongl. Maj:t samt föreslagit,

att Herr Ola Månssons motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Ola Månsson erhöi ordet och anförde: Såsom af betänkandet synes, har mitt förslag blifvit af det Tillfälliga Utskottet ogilladt. Utskottet har i motiveringen erkänt min motions rättighet, men i "klämmen" likväl tillstyrkt, att densamma icke må till någon åtgärd föranleda. För min del har jag dock trott att den mängd af femkronesedlar, som de enskilda bankerna utsläppa i rörelsen, välla en ej ringa svårighet, då man aldrig kan vara viss på huruvida de äro äkta eller oäkta, falska eller icke. Det är därför jag för min del trott tiden nu vara inne att sätta i verket, hvad 1874 års riksdag uttalade såsom ett önskemål, eller att de enskilda bankernas femkronesedlar måtte indragas och deras vidare utsläppande i rörelsen icke tillåtas. Jag har därför föreslagit, att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t ingå med en skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t

täcktes förordna, det "åtminstone enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör må med innevarande års utgång upphöra".

När jag nu ser på Utskottets motivering, så finner jag der följande yttrande:

"Utskottet delar motionärens åsigt, att det vore af vigt för landet om den, de enskilda bankerna medgifna, rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör komme att upphöra, på det att hårdt mynt må komma i rörelsen och blifva mera spridt i landet och att — då det förhållande, som vid 1874 års riksdag uttalades som ett vilkor därför, redan inträffat — tiden således vore inne för indragning af de många olika slags enskilda banksedlar å fem kronor".

Jag tror att denna motivering äfven borde haft en kläm i öfverensstämmelse med min motion; och därför vill jag föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes förordna, att enskilda bankers sedlar å fem kronors valör måtte med utgången af innevarande år upphöra att utgivas.

Skulle någon af Kammarens ledamöter finna det vara formenligare att återremittera ärendet till Utskottet, på det detta må formulera förslaget, så vill jag derpå också ingå.

Herr *Malmberg* instämde i Herr Ola Månssons yttrande.

Herr Toll: Såsom Kammarens ledamöter behagade finna, har det Tillfälliga Utskott, som haft förevarande fråga till behandling, i motiveringen till sitt utlåtande delat motionärens åsigt "att det vore af vigt för landet om den, de enskilda bankerna medgifna, rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör komme att upphöra, på det att hårdt mynt må komma i rörelsen och blifva mera spridt i landet och att — då det förhållande, som vid 1874 års riksdag uttalades som ett vilkor därför, redan inträffat — tiden således vore inne för indragning af de många olika slags enskilda banksedlar å fem kronor". Utskottet har likväl icke varit nog lyckligt att kunna intaga en så deciderad ståndpunkt, som fallet är med den ärade reservant, som till betänkandet fogat sin särskilda mening, och som velat säga att tiden just nu vore inne för den ifrågasatta indragningen. Utskottet har nemligen trott, att, då frågan 1874 af Riksdagen öfverlemnades till Kongl. Maj:t, detta skedde därför att Kongl. Maj:t bättre än någon annan skulle ega kännedom om penningställningen i landet och sålunda äfven kunna se till hvad denna kräfde, samt när och huruvida den ifrågasatta förändringen kunde ske utan någon svårighet, i synnerhet som man alltid tänkt sig att en sådan kommunikation i detta hänseende skulle kunna ega rum mellan Kongl. Maj:ts regering och bankofullmäktige, att en dylik kännedom om förhållandena vore att hos Kongl. Maj:t med säkerhet påräkna.

För min del har jag emellertid ingenting att invända mot aflåtande till Kongl. Maj:t af en skrifvelse i ämnet. Men jag har trott, att en påstötning i närvarande stund kunde vara mindre behöflig, och får därför yrka bifall till Utskottets hemställan.

*Ang. upp-
hörande af en-
skilda bankers
rätt att utgifva
sedlar å fem
kronors valör.
(Forts.)*

Angående upp-
hörande af en-
skilda bankers
rätt att utgifva
sedlar å fem
kronors valör.
(Forts.)

Herr Carl Ericson: Om man läser Utskottets betänkande, finner man, att Utskottet till alla delar gillat motionärens åsigter och syfte, men det oaktadt icke kunnat förorda motionen derföre, att Utskottet saknat kännedom om, "huruvida Riksbanken kan vara i tillfälle att i allmänna rörelsen utsläppa erforderligt guld- eller silfvermynt af lägre valör, eller på annat sätt möta behovet deraf". Det synes mig dock icke hafva varit omöjligt för Utskottet att sätta sig i förbindelse med bankofullmäktige, för att få sitt tvifvel i detta hänseende undanröjdt. Dessutom tror jag, att Utskottet kunnat förskaffa sig upplysning i berörda afseende genom Kongl. Maj:ts proposition till 1874 års Riksdag angående en ny privatbanklagstiftning. I denna proposition föreslog Kongl. Maj:t äfven, att de enskilda bankerna endast tills vidare skulle bibehållas vid rätten att utgifva sedlar å fem kronors valör. Riksdagen förändrade detta derhän, att detta "tills vidare" skulle gälla så väl fem- som tio-kronesedlarne.

Jag skall icke inlåta mig på frågan om de konsekvenser, som kunna följa af en indragning af enskilda banksedlarne å fem kronor; ty denna fråga har, såsom jag tror, blifvit grundligt behandlad så väl af Kongl. Maj:t, innan 1874 års förslag framkom, som ock af samma års Riksdag vid fattandet af dess beslut om fem- och tio-kronesedlarnes indragning. Jag inskränker mig derföre till att blott yrka bifall till motionen och afslag å Utskottets hemställan.

Herr Fredenberg: Om jag också i likhet med motionären anser det vara önskligt att mera hårdt mynt spriddes i landet än nu är förhållandet, anser jag för min del att det åsyftade ändamålet icke vinnes genom att indraga privatbankernas sedlar å 5 kronor, då man lemnar Riksbanken monopol på att fortfarande utfärda sedlar å samma valör. Följden deraf blir blott den, att, då banksedeln är en bekvämare bytesmedlare än det hårda myntet, uttränges detsamma snart af den privilegierade låga sedelvalören och försvinner ur rörelsen, för att åter intaga sin lugna plats i Riksbankens kassahalf, under det att landsbygden blir lika fattig på verkligt mynt som den förut varit. Motionärens förhoppning, att allmogen genom den nu föreslagna åtgärden vid inträffande penningekriser skulle komma att åtnjuta större trygghet än förut, tror jag icke på detta sätt låter realisera sig. Ty i tider af allmän oro och finansielt betryck lyder Riksbankens myntrepresentativ samma lag som privatbankernas, i trots af det skydd eller tvångskurs 72 § Regeringsformen förlänar det förnämnda. Jag vill minnas att den 31 December förlidet år hade privatbankerna ungefär 60 eller 61 millioner i sedlar utelöpande, deraf en femtedel eller en sjettedel, d. v. s. 10 å 12 millioner, representerades af femkronesedlar, hvilken summa skulle under loppet af ett år ur allmänna rörelsen indragas. Då penningetillgången under en längre tid varit särdeles knapp och räntan till följd deraf hög, hemställer jag till Eder, mine Herrar, om det kan vara välbetänkt att ännu ytterligare fördyra penningen genom att ur allmänna rörelsen på en gång borttaga ett så betydligt omsättningsbelopp, som alla enskilda bankers sedlar af fem kronors valör. Säkert är att, om en sådan åtgärd komme till

stånd, skulle den kännas lika tryckande för jordbruket, som för hvarje annan affärgren som helst.

Man kan visserligen påstå, att privatbankerna kunna ersätta sina sedlar å 5 kronor med sådana å 10 kronor, men detta faller sig icke så lätt, då den dagliga förbrukningen af konsumtionsvaror och den mindre handeln alltid behöfva låga sedelvalörer eller vaxelmynt, och då brist derpå uppstår, framkallas stockning och förlägenhet i affärernas jemna gång, hvilket man bör undvika, när man icke vet om Riksbanken utan olägenhet kan öka sin sedelemmission med 10 å 12 millioner kronor eller utsläppa motsvarande summa hårdt mynt i den allmänna rörelsen.

Vid 1874 års riksdag öfverlemnades åt Kongl. Maj:t att bestämma den lämpligaste tidpunkten för indragande af de enskilda bankernas sedlar å fem och tio kronor. Af detta skäl och då det otvifvelaktigt är säkert, att regeringen bättre än representationen är i stånd att öfverskåda den allmänna affärsställningen och bestämma den lämpligaste tidpunkten för en sådan åtgärds vidtagande, så instämmer jag för min del i Utskottets hemställan och yrkar således afslag å motionen.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag instämmer i mycket med hvad Utskottet yttrat i dess utlåtande ända fram emot sjelfva klämman, men vid denna och de näst föregående raderna får jag bekänna att jag icke kan följa med Utskottets tankegång.

Jag har allt en liten invändning att göra mot slutet af motiveringen. Då motionären talat om den del af motiveringen, deri Utskottet i hufvudsaken säger sig instämma med honom, kan jag förbigå denna del, men så kommer Utskottet och gör en tvär vändning till öfverensstämmelse med den talare som nyss yttrade sig. Utskottet säger nemligen, "att enär Utskottet icke är i kännedom om, huruvida Riksbanken kan vara i tillfälle att i allmänna rörelsen utsläppa erforderligt guld- eller silfvermynt af lägre valör, eller på annat sätt mäta behovet deraf," så anser Utskottet sig böra afstyrka bifall till motionen. För min del får jag bekänna att detta enda skäl, som Utskottet anför mot motionen, är för mig alldeles ofattligt.

Utskottet har icke kunnat göra för sig klart, huruvida Riksbanken kan i allmänna rörelsen utsläppa nödigt guld- och silfvermynt.

Att icke Riksbanken kan ersätta dessa enskilda bankers 5-krones sedlar med guldmynt är alldeles gifvet, då det lägsta guldmynt vi ega är på 10 kronor; och således återstår Utskottets tvekan i afseende på möjligheten för riksbanken att ersätta dessa femmor med silfver. Men som riksbanken enligt 1873 års myntlagar icke har att göra med att förse landet med skiljemynt, utan detta nu mera tillhör statsverket, som icke alls kan ha någon svårighet att fullgöra detta värf, hvarpå i följd af skiljemyntets biljoning någon vinst uppstår, så förfaller sjelfklart Utskottets betänklighet äfven i detta hänseende, och då återstår *ingenting* af de skäl Utskottet anført *emot*, utan endast hvad Utskottet anført *för* motionen.

För min del skulle jag vilja önska, att Utskottet kommit till det slut, som bör följa ur sådana premisser.

Den talare, som nyss hade ordet, anförde mot indragningen

*Ängående upp
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å fem kronor
valör.
(Forts.)*

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å fem kronors
valör.
(Forts.)

ännu ett skäl utöfver dem Utskottet framlagt. Han erinrade om att det skulle nödvändigt uppstå svårigheter, om man inom en mycket kort tid droge dessa fem-kronesedlar ur rörelsen, och att derigenom priset på penningen skulle ännu ytterligare uppdrifvas.

För min del tror jag icke att detta skulle ställa sig så i praktiken, som han befarade. Det är svårt att vid hvilken tid som helst få reda på huru stor summa i sedlar å fem kronor de enskilda bankerna hafva ute i rörelsen, och några enskilda försök jag i den vägen gjort hafva icke krönts med framgång, hvarför jag också afstått derifrån.

Jag får således stanna vid de uppgifter, som meddelades vid 1874 års riksdag, då den nu gällande lagen för enskilda bankers sedelutgifningsrätt var under behandling.

Efter dessa upplysningar skulle, efter hvad jag vill minnas, omkring 17 millioner kronor i enskilda bankers sedlar å fem kronor vara utsläppta ur de enskilda bankerna. Jag tror, att man kan antaga den siffran såsom ungefär riktig för normala förhållanden. Af dessa 17 millioner lågo väl åtminstone 2 millioner i andra bankers kassor; utan tvifvel låg derstädes ofantligt mycket mera, men lät oss ändock säga, att 15 millioner sådana sedlar då verkligen voro i allmänna rörelsen utelöpande. Jag är viss på att jag derigenom går den ärade talaren till mötes, om jag antager en så hög siffra. Dessa 15 millioner i enskilda bankers sedlar å fem kronor skola nu till en del ersättas med de enskilda bankernas sedlar å tio kronor, ty jag är förvissad om att de enskilda bankerna skola söka att pressa ut i allmänna rörelsen så mycket som möjligt af sina sedlar å sistnämnda valör i stället för upphörande femmor, hvilka ju ofta i rörelsen nyttjas der tiot kunde göra tjänst. En del af femmorna kommer vidare att ersättas med riksbankens sedlar å fem kronor, hvilka derigenom naturligtvis komma att få ökad spridning, och en del kommer slutligen att ersättas med silver.

Mot detta antagande, att en del af de indragna enskilda bank-sedlarne å fem kronor komme att ersättas med riksbankens sedlar af samma valör, har en föregående talare erinrat, att det vore illa om riksbanken på det sättet skall få ett "monopol" att utgifva sådana sedlar. Jag ser deremot ingen olägenhet af om riksbanken, som tills för kort tid sedan i sina ettor hade en sedelvalör under de enskilda bankernas, nu skulle på visst sätt återfå en förlorad rätt och — lät så vara — äfven något mer än hittills få taga del af förmåner, som de enskilda bankerna åtnjutit, men blott tills vidare, tills annorlunda förordnas. De senares privilegier äro tillräckligt stora ändå och för min del får jag erkänna, att jag icke skulle hafva varit med om att afskaffa riksbankens sedlar å en krona, om det icke hade varit under förutsättning att de enskilda bankernas sedlar å fem kronor skulle helt snart försvinna.

Nu kan man visserligen icke säga huru mycket af dessa 15 millioner fem-kronesedlar skall komma att ersättas med enskilda bankernas sedlar å tio kronor, med riksbankens sedlar å fem kronor eller med hårdt mynt; men man torde dock kunna antaga, utan att i verkligheten komma alltför långt ifrån det rätta, att de indragna sedlarne å

fem kronor komme att ersättas till en tredjedel med hvardera af ofvannämnda rörelsemedel. Hvad beträffar de fem millioner i enskilda bankers sedlar å tio kronor, som sålunda skulle erfordras, så torde det icke vara någon svårighet för nämnda banker att i stället utgifva dem. Icke heller har jag stora betänkligheter mot att riksbanken skulle kunna utgifva 5 millioner mera sedlar å 5 kronor, om rörelsen det kräfer och sedlarne finna afgång. Riksbanken har nemligen under det föregående året enligt de 44 uppgifter, som i den vägen offentliggjorts, i medeltal haft 14 millioner obegagnad sedelutgifningsrätt, och Herr Finansministern yttrade i denna Kammare härom dagen, att riksbankens obegagnade sedelutgifningsrätt på senare tiden i allmänhet uppginge till 12 eller 13 millioner. Skilnaden mellan dessa uppgifter är icke så stor. Om riksbanken hålles stark nog i förhållande till växande kraf, så bör den utan svårighet kunna i allmänna rörelsen ersätta de 5 millioner af enskilda bankers sedlar å 5 kronor, som jag tillåtit mig antaga skulle komma att ersättas med riksbankens sedlar. Resten skulle således ersättas med hårdt mynt, men detta kommer att betydligt understiga de 5 millioner sedlar, hvilkas plats skall fyllas. Den allmänna rörelsen kan, såsom bekant, ej uppsuga och quarhålla på långt när så mycket hårdt mynt som sedlar. Men om också 5 millioner hårdt mynt skulle behövas för att i sin mån ersätta försvinnande pappersfemmor, så har riksbanken, såsom jag redan erinrat, ingen olägenhet deraf, då, såsom det nu är ordnadt, statsverket skall ombesörja anskaffningen af hårdt skiljemynt och deraf skördar någon fördel.

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å fem kronors vär.
(Forts.)

Nu kommer jag till en punkt, der jag skiljer mig från motionären och från dem som stå på samma sida som han. Jag anser nemligen icke att tiden bör bestämmas alldeles så kort, som han tänkt sig. När 1874 års banklag behandlades, tillät jag mig i det sammansatta Utskottet föreslå att i stället för den af Kongl. Maj:t föreslagna bestämmelsen, att de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å 5 kronor skulle upphöra när Kongl. Maj:t funne det lämpligt, det stadgande måtte införas, att nämnda sedelutgifningsrätt skulle upphöra med 1878 års utgång. Jag ville, att tidpunkten skulle till detta år bestämmas, emedan det hos Utskottet uppgafs, att under år 1878 utgingo de sista oktrojerna för de enskilda banker, hvilka då, år 1874, voro i verksamhet. Såsom vi veta kan en sådan ändring med hänsyn till äldre banker icke ske förrän oktrojen går ut, och af denna orsak syntes mig nämnda tidpunkt vara lämplig. Då emellertid Utskottets flertal höllo på, att den Kongl. propositionen skulle i denna punkt bifallas och de enskilda bankernas berörda sedelutgifningsrätt upphöra när Kongl. Maj:t funne det lämpligt, hvarvid det genomlyste att meningen var att densamma skulle för banker, som före år 1878 finge ny oktroj, kunna tidigare och efter hand upphöra, lät jag mitt förslag falla. Nu stå vi emellertid temligen nära den tidpunkt jag då tänkte mig, eller 1878 års slut. Är då, hvilket jag ej varit i tillfälle kontrollera, den uppgift riktig, att de sista af de gamla nu gällande oktrojerna då gå till ända, skulle jag vilja upptaga mitt gamla förslag, att femmornas sista tid bestämdes till slutet af år 1878. Att redan

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å fem kronors
valör.
(Forts.)

i år låta femmorna upphöra, torde lemna en nog kort beredsetid för bankerna. Riksdagens beslut härutinnan borde ju förr dess hellre fattas, så att den Kongl. förordning, som, under förutsättning af Kongl. Maj:ts bifall till framställningen, skulle meddela föreskrifter härom, kunde utkomma helt snart och låta vederbörande i tid veta, hvad härutinnan förestode. Redan i år kunna ej heller de banker, hvilkas oktrojer möjligen tilländagå först 1878, tillförbindas att afstå från femmornas bruk, hvaremot alla banker, som fått sig oktroj efter utfärdandet af 1874 års banklag, äro underkastade ändring i detta fall när som helst.

Jag har ett ytterligare skäl, hvarför jag önskade att en sådan skrifvelse komme att redan i år af Riksdagen aflåtas, äfven om indragningen först vid 1878 års slut tillämpas, och detta är att jag tycker mig skymta — jag får erkänna det — en annalkande tid af knapp penningetillgång, och jag anser det önskvärdt att man i tid begränsar de vådor, som den nu gällande banklagen efter mitt förmenande i sig innebär, ity att den orimligt utsträckt sedelutgifningsrätt, som för närvarande är de enskilda bankerna medgifven, nästan kan sägas uppmuntra till öfverdåd. Det vore, synes mig, önskvärdt, att denna stora sedeltillverkningsrätt finge någon motvigt, och en sådan motvigt anser jag lämpligast kunna vinnas genom indragning af enskilda bankernas skiljemyntssedlar. Jag anser det önskligt, att ett beslut i sådan syftning fattas nu, medan vi ännu kunna öfverlägga och besluta i lugn, ty om man väntade till nästa riksdag, skulle kanske motionärens i min tanke förståndiga förslag ha vida mindre utsigter till framgång. Man skulle möjligen då, under trycket af en redan inträdd svår penningetid, göra sig skyldig till en sådan ofta spord begreppsförvillelse, som att föreställa sig att sedelutgifningsrätt skulle kunna under tider af knapp penningetillgång ostraffadt utsträckas för att bereda penningemarknaden någon väsentlig lättnad, under det att saken i sjelfva verket förhåller sig så, att, om de enskilda bankerna af vinstbegär eller i följd af det tryck, som under svåra penningetider af den penningebehöfvande allmänheten på dem utöfvas, läte förleda sig att af dessa trolska lappar utsläppa mera än försigtigheten bjuder, just denna ökade sedelutgifning kan bidraga till att göra en inträffande kris mera farlig, mera förödande än den eljest bort blifva.

Jag är således ense med motionären i hufvudsak, nemligen att vi böra söka få bort de enskilda bankernas fem-kronesedlar så fort som möjligt, dock att jag anser den respittid, som lemnas de enskilda bankerna, hellre böra sättas till 1878 års slut, i fall det är riktigt, att samtliga de före den nya banklagens utfärdande meddelade bankoktrojerna då skola ha löpt till ända. Emellertid anser jag det vara lämpligt, att en framställning, som af Riksdagen öfverlemnas till Kongl. Maj:t, efter att först hafva från denna Kammare gått till Första Kam-maren att der granskas och pröfvas, åtföljes af en utskottsmotivering, som står i harmoni med sjelfva förslaget; och det torde derföre, enligt min uppfattning, icke vara lämpligt att, på sätt motionären föreslagit, nu på rak arm i frågan fatta beslut, utan tillåter jag mig att hos Herr Talmannen anhålla om proposition på mitt härmed fram-

ställda yrkande, det måtte ärendet varda till Utskottet återremitteradt. Jag gör detta så mycket hellre, som så väl motionären yttrat sig icke hafva något emot en återremiss, som äfven Utskottets ärade ordförande här nyss förklarar, att han och Utskottet gerna såge det motionärens förslag vunne framgång.

Jag hemställer alltså om återremiss.

Herrar *Ehrenborg, Gustaf Jonsson, von Schoultz och Börjesson* instämde.

Herr Danielsson: Då jag begärde ordet, trodde jag att motståndet mot motionärens förslag skulle blifva rätt allvarsamt. Men då de talare, som hittills uppträdt, i hufvudsaken bifallit förslaget, behöfver jag icke yttra många ord. En talare nämnde visserligen, att det var mindre lämpligt, att Riksdagen framkomme till Kongl. Maj:t med en sådan påminnelse, som med den föreslagna skrifvelsen afses. En dylik uppfattning kan jag dock icke gilla, utan tror jag fast mera alla skäl tala för att Riksdagen vidtager en sådan åtgärd. Allmänt torde man vara ense derom, att, om vi vilja hafva en fast penningställning i landet, det hårda myntet bör så mycket som möjligt komma i rörelsen, och de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar af mindre valör sålunda upphöra. Vi hafva emellertid sett, att regeringen helt nyligen utfärdat oktroj för en enskild bank — nemligen oskarshamnsbanken, den 28:de i ordningen inom vårt land — utan att dervid foga det vilkor, att den icke skulle få åtnjuta en sådan rätt. Här af vill det synas, som om Kongl. Maj:t icke fästat något afseende vid det beslut, som af 1874 års Riksdag fattades. För min del kan jag dertill icke finna det vara annat än lämpligt, att Riksdagen påminner Kongl. Maj:t om Riksdagens önskan i detta fall.

Herr Gumælius har så tydligt visat, att Utskottet icke haft några grundade skäl för sin fruktan, att riksbanken icke skulle kunna i allmänna rörelsen utsläppa så mycket mynt, som kunde blifva behöfligt, hvarföre derom icke är något vidare att säga. Det återstår mig således endast att instämma med dem, som yrkat att ärendet måtte återremitteras i det af Herr Gumælius angifna syfte, eller bifall till motionärens förslag i hufvudsak.

Herr Nils Pettersson: Jag kan icke underlåta att äfven för min del yttra några ord om det af Utskottet i denna fråga framlagda förslag, hvilket jag icke kan gilla. På samma gång vill jag också begagna tillfället att tillkännagifva, att jag tror det icke vara med en sund banklagstiftning förenligt, att mer än *en* bank eger rätt att utgifva egna banksedlar, och att denna bank skulle hos oss vara Riksbanken. Detta önskningsmål lär icke kunna vinnas på en gång; men jag tror att motionärens förslag är ganska lämpligt såsom ett första steg på vägen till detta mål, att man nemligen börjar med att indraga de enskilda bankernas sedlar på 5 kronor, för att sedan så småningom få bort hela deras sedelutgifningsrätt. Deremot kan jag icke dela Utskottets åsigt att, om dessa fem-kronosedlar nu indragas,

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar af fem kronors valör.
(Forts.)

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å fem kronors
valör.
(Forts.)

så hafva vi icke annat än hårdt mynt att sätta i deras ställe för att få den tillgång på skiljemynt, som den allmänna rörelsen kräver. Om man bifallit det en gång förut väckta förslaget om pregling af guldmynt till valör af fem kronor, då tror jag nog att vi kunnat umbära alla sedlar på fem kronor, och att den valören äfven kunnat uteslutas från de sedelvalörer som riksbanken eger att utgifva; men såsom det nu är, anser jag det vara nödvändigt att vi hafva sedlar af denna valör. Men det torde då icke heller vara för mycket, om riksbanken finge den företrädesrätt framför de enskilda bankerna, att den ensam egde rätt att utgifva fem-kronesedlar.

Som jag redan nämnt, vi böra söka så fort som möjligt komma derhän, att vi icke hafva mera än *en* sedelutgifvande bank. Hvilka fördelar ett land kan hafva af en sådan riksbank, som det heter hos oss, eller nationalbank, som den kallas i andra länder, visar sig bäst af franska banken och de väsentliga tjänster den efter sista kriget kunnat göra sitt land. Jag tror derföre att vi hafva allt skäl att göra vår riksbank nog stark, att, på samma gång den i goda tider blir en källa till inkomst för statsverket, den äfven eger kraft att motstå verkningarne af den onda tid, som förr eller senare varder kommande. Låtom oss derföre kasta detta privatbanksintresse öfver bord. Säkert är också, att lyckas vi en gång få bort enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, så skola i samma stund af sig sjelfva upphöra dessa lifliga strider, som både här och annorstädes utkämpas hvarje gång det blir fråga om sättet för användandet af bankvinsten. Då skall nog riksbanken också erhålla en sådan styrka, att den kan stå emot den svåra tiden, när den kommer.

Jag vill nu icke inlåta mig på fördelen af en återremiss eller bifall till motionen; jag har sagt hvilket mål jag anser vi böra söka vinna, och det förslag som anses bäst leda till detta mål är jag villig att bifalla, hvilken proposition än må komma att af Herr Talmannen framställas.

Herr Jöns Rundbäck: Princip- och sakförhållanden i denna fråga blefvo så grundligt diskuterade och utredda vid 1874 års riksdag, att om dem något vidare ej behöfver tilläggas, lika litet som om Riksdagens då fattade beslut att de enskilda bankernas rätt att utgifva fem- och tio-kronesedlar endast tills vidare skulle fortfara. Hvarken Utskottet eller någon af de talare, som nu uppträdt, har uttalat sig emot detta Riksdagens beslut, hvarföre, som sagdt, något ordande derom icke är behöfligt.

Hvad åter den formella sidan af saken vidkommer, har Herr Gumælius redan uttalat nästan allt hvad jag härom kunde hafva att säga. I likhet med honom yrkar äfven jag, att ärendet måtte återremitteras, på det att den föreslagna skrivelsen måtte erhålla en motivering, som mera än den nu afgifna stode i öfverensstämmelse med Kammarrens möjligen blifvande beslut. Någon svårighet för Utskottet att åstadkomma en sådan motivering tror jag för min del icke förefinnas. Utskottet säger visserligen, att det "icke är i kännedom om, huruvida riksbanken kan vara i tillfälle att i allmänna rörelsen

utsläppa erforderligt guld- eller silfvermynt af lägre valör, eller på annat sätt möta behovet deraf“. Men om Utskottet velat se efter uti revisorerne berättelse och uti bankofullmäktiges berättelse om riksbankens förvaltning och styrelse, så skulle Utskottet hafva funnit, att alla blanketter, som användas till privatbankssedlar, tillverkas vid Tumba pappersbruk. Då nu detta bruk kan tillverka blanketter till huru stort antal som helst, och då en indragning af privatbankernas fem-kronesedlar icke komme att hafva något hämmande inflytande på den allmänna rörelsen, eftersom det ju står privatbankerna fritt att så mycket de vilja röra sig med riksbankens fem-kronesedlar, så kan jag icke finna att Utskottets ofvan nämnda invändning, så vidt den afser behovet af pappersmynt, förtjenar något afseende. Beträffande åter det hårda myntet och Utskottets förklaring att det icke har sig bekant, om riksbanken kan utsläppa tillräcklig mängd guld- och silfvermynt, så får jag erinra om att Riksdagen för två år sedan beviljade ett särskildt anslag just för att myntpreglingen skulle kunna ske i så stor skala, som blefve behöfligt. Jag tror också, att Utskottet skulle kunnat i riksbanken göra sig underrättadt om att vi kunna få så mycket guld och silfver myntadt som vi behöfva, utan att vänta derpå. Äfven detta Utskottets skäl synes mig således ohållbart.

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar af fem kronors valör.
(Forts.)

En af Utskottets ledamöter yttrade, att Kongl. Maj:t bäst bör veta, när tiden är inne för de ifrågavarande bankosedlarnes indragning. Ja, må så vara. Men det tyckes dock, som om en påminnelse härom icke vore ur vägen. Och, om så är, från hvilken skall påminnelsen komma? Icke lär den komma från privatbankerna sjelfva eller från enskilda personer och sannolikt icke heller från bankofullmäktige. Hvad är då naturligare, än att Riksdagen framkommer med en sådan påminnelse?

Jag vill emellertid icke längre upptaga Kammarens tid, ty, som sagdt, frågan är tillräckligt utredd af Herr Gumælius. Det återstår mig endast att instämma i hans yrkande om en återremiss i det syfte, som jag förut angifvit. Det vill jag dock tillägga, att jag helst hade sett att motionärens förslag äfven gått ut på upphäfvande af de enskilda bankernas rätt att utgifva tio-kronesedlar. Men då så ej skett, får jag vara nöjd, om motionärens förslag, sådant det nu är affattadt, vinner Riksdagens bifall.

Herr Leijer: Jag har föranledts att begära ordet utaf det ytt- rande, som fälles af min värderade vän från Örebro, dock icke för att i allmänhet motsäga honom, då det synes vara tydligt, att Utskot- tet i hufvudsak delar samma åsigt, som han, utan endast för att rätta hans citat af Utskottets motivering, som han origtigt återgifvit.

Han har nemligen sagt, att Utskottet stödt sig blott på ett enda skäl, nemligen att man icke visste, huruvida riksbanken var i tillfälle att i allmänna rörelsen utsläppa erforderligt guld och silfver eller på annat sätt möta behovet deraf. Men om man läser vidare i samma mening i Utskottets betänkande, finner man, att det egentliga skälet, hvarföre Utskottet icke velat tillmötesgå motionären, oaktadt Utskottet anser honom hafva rätt i hufvudsak, ligger deruti, att Riksdagen så nyligen som år 1874 öfverlätit åt Kongl. Maj:t att förordna om in-

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å fem kronors
valör.
(Forta.)

dragning af de enskilda bankernas sedlar å fem och tio kronor. Riksdagen har sålunda frånsagt sig all rätt att i detta fall hafva ett ord med i laget. Nu är frågan, huruvida tiden just nu är inne för Riksdagen att påminna Kongl. Maj:t, att han derutinnan försummat sig. Utskottet ville icke göra detta och ansåg sig hafva många skäl, utom det första, för sitt tvifvel i detta hänseende, men trodde detta enda skäl vara tillräckligt. Jag anser det för öfrigt icke gagna till något att nu yttra mig om hvad som härutöfver blifvit i ämnet anfördt; endast i ett hänseende vill jag bemöta representanten från Örebro. Han yttrade nemligen, att riksbanken hade fullt tillräcklig förmåga att ersätta de femkronor, som de enskilda bankerna utsläppte, och han räknade ut, att detta skulle belöpa sig till endast 5 millioner kronor. Men det är alldeles icke sagdt, att det skulle komma att stanna vid denna summa, af skäl som torde framgå af det följande. Lika litet kan jag gå in på den tanke, som ligger uti den näst föregående talarens yttrande, att de enskilda bankerna kunna requirera så mycket sedlar de vilja från riksbanken för att röra sig med. Jag tror tvärtom att de enskilda bankerna alldeles icke vilja roa sig med att requirera något från riksbanken, utan i stället, så fort de kunna snappa upp riksbankens sedlar å fem kronor, inskicka dem och fordra guld för desamma. Det är således icke värdt att tala om riksbankens förmåga i detta afseende, ty riksbanken lär ej kunna pressa ut i marknaden mera sedlar, än som rörelsen fordrar och som af den begäres. Också talar Utskottet om guld och silfver, men ej om sedlar.

Då Utskottets skäl likväl icke har någon så särdeles stor betydelse, vill jag för min del dock icke vara emot en återremiss, i fall Kam-maren derigenom vill anses ålägga Utskottet att bestämdt uttala sig för en underdånig skrifvelse, då Utskottet ju redan nu tydligen sagt att det i hufvudsak är af samma åsigt som motionären.

Herr Ola Månsson: Då jag i mitt förra anförande antydde, att om några inom Kam-maren hellre önskade en återremiss, än direkt bifall till det af mig då framställda förslaget, jag deremot icke skulle hafva något att invända, vill jag nu förklara, att jag afstår från mitt förra yrkande och förenar mig med dem, som framställt yrkande i denna rigtning.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag skulle göra mig skyldig till en oförsvarlig ohöflighet mot Utskottet, om jag icke ännu en gång toge ordet i denna fråga, då det blifvit af en utskottsledamot upp-lyst, att hvad jag trodde vara Utskottets enda skäl icke var det enda, icke ens det viktigaste, utan att detta var något helt annat, nemligen att Riksdagen så nyligen som år 1874 öfverlätit till Kongl. Maj:t att bestämma tidpunkten för en del privatbankssedlars indragning. Det är en sanning, att Riksdagen nämnda år till Kongl. Maj:t aflät en skrifvelse i förevarande ämne; men då den ärade talaren har erinrat om 1874 års riksdagsbeslut, ber jag att få påminna om huru det här i Kam-maren tillgick, då detta beslut fattades. Kongl. Maj:t hade föreslagit riksdagen en ny privatbankslag, som ramponerades i åt-

skilligt, men antogs i andra för de enskilda bankerna mindre obehagliga delar. I denna banklag hade Kongl. Maj:t föreslagit, att fem-kronesedlar skulle få utgifvas, dock endast *tills vidare*. Då denna sak till behandling förekom här i Kammaren, beslöts, som det tycktes, temligen enhälligt och utan votering, efter en längre och allvarlig diskussion, i hvilken 14 af Kammarens ledamöter deltog, att fem-kronesedlarne *då genast* skulle upphöra. Detta skedde efter yrkande af 9 ledamöter; 4 ledamöter yrkade, att Kongl. Maj:t:s förslag i detta fall skulle bifallas, och två af dessa 4 uttalade alldeles tydligt den förhoppningen, att denna indragning så fort som möjligt skulle verkställas. Slutligen yrkade en ledamot, att både fem- och tio-kronesedlarne skulle få dela samma öde. Sedan nu Andra Kammaren så godt som enhälligt hade för sin del beslutat att redan då, år 1874, indraga fem-kronesedlarne, så vidt banklagen skulle antagas, så kom denna sorgliga sammanjemkningshistoria, som visst icke gått ur deras minne, hvilka då voro med om saken. Sedan nemligen Utskottet, för att kunna få igenom lagen, gjort åtskilliga jemkningsförslag i punkter, der Kamrarne stodo mot hvarandra, och dervid bland annat sammankopplat frågan om fem- och tio-kronesedlarnes indragning, lyckades man förmå Andra Kammaren att med en majoritet af 75 röster mot 54 gå in på att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t, derom att tio- och fem-kronorna skulle dela samma öde, medan mindretalet vidhöll att fem-kronesedlarne redan då borde försvinna. Sådant var innehållet af 1874 års skrifvelse. Motionären har må hända tänkt, att om det gälde en indragning på en gång af ett belopp af omkring 40 millioner, d. v. s. af både tior och femmor, detta icke så lätt kunde gå för sig som en indragning af 15 millioner, och derved föredragit att upplösa denna i ett olyckligt ögonblick tillkomna sammankoppling mellan fem- och tio-kronesedlarne, genom att ställa frågan om fem-kronesedlarne på en sådan punkt, att den kan praktiskt och utan för stora rubbningar lösas.

Jag fortfar i mitt yrkande om återremiss.

Herr C. A. Larsson: Denna fråga har varit ett stående tema, allt ifrån den tid då jag började deltaga i Riksdagens förhandlingar. På den tiden var det vådligt att yttra ett ord till försvar för privatbankerna, ty då hotades man med munlås. Då ansågs allmänt att det egentligen endast var delegarne i privatbankerna, som af dem hade någon nytta. Men för hvarje sunt omdöme kan det väl icke fördöljas, att under de derpå följande åren det varit den stora allmänheten som haft största nyttan af dessa enskilda banker. Vi må komma i håg att det är en betydlig förmån för den, som har ett litet kapital, t. ex. hundra kronor, att få insätta detsamma på depositionsräkning i en bank och få uppbära ränta derå samt kunna vara trygg för att penningarne äro säkert placerade, i stället för att utlåna dem på mer eller mindre osäkra håll och kanske icke få en skilling tillbaka. Nu är det emellertid under närvarande tider icke så riskabelt att säga ut hvad man tänker angående privatbanksinstitutionen. Då efter all sannolikhet en kris uti penningemarknaden förr eller senare inom den när-

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar af fem kronors värde.
(Forts.)

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å 5 kronors
valör.
(Forts.)

måste framtiden skall komma att inträffa, så hemställer jag om det kan vara klokt att nu aflåta skrifvelse till regeringen med begäran att ur rörelsen undanskaffa dessa fem-kronesedlar, hvilka äro de enda, hvarpå privatbankerna kunna förtjena något. Förr hette det, att om man blott finge privatbankerna förpligtade att inlösa sina sedlar med klingande mynt, så skulle man känna sig fullkomligt nöjd och trygg; till och med en ganska framstående ledamot af det gamla bondeståndet ansåg, att blott man kunde komma derhän, att privatbankerna måste inlösa sina sedlar med klingande valuta, så hade man uppfyllt allan rättfärdighet. Då behöfde icke riksbanken ensam bära omsorgen om att förse hela landet med klingande mynt. Men sedan denna skyldighet blifvit privatbankerna ålagd, så kom man under fund med att riksbanken blef prejad på den affären, emedan privatbankerna, hvilka hade hos sig ineliggande en hel massa riksbankssedlar, de der för privatbankerna utgjorde endast ett räntelöst kapital, genast läto insända dessa till riksbanken och invexla dem mot klingande mynt. Och jag undrar huru riksbanken skulle hafva stått sig, om den icke till följd häraf funnit sig nödsakad att upptaga utländska lån, något som eljest icke varit behöfligt.

En skrifvelse i det syfte, som här föreslagits, skulle dessutom vara ett misstroendevotum emot vår regering. Ty regeringen har ju redan fått det uppdraget af Riksdagen att vid den tidpunkt, som hon dertill ansåge lämplig, indraga privatbankernas fem-kronesedlar ur den allmänna rörelsen. Denna skrifvelse skulle nemligen innebära att regeringen, enligt Riksdagens åsigt, härutinnan redan försummat rätta tidpunkten. Men jag hemställer till en hvar, som något följer med sin tid och som sett hvilka svåra penningkriser som under senare tider uppstått inom olika länder, om man kan anse att en sådan tidpunkt ens ännu är kommen. Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten på det obehväna uti att i allmänna rörelsen begagna nästan uteslutande klingande valutor. Man tror att genom dessa privatbanksedlars bortskaffande skall man få ut mera klingande mynt i den allmänna rörelsen. Men jag vågar påstå, att folk i allmänhet tycker mycket mer om pappersmynt än det tunga och besvärliga silfvermyntet. Allmänheten kommer därför nog också att så mycket som möjligt utvexla detta sistnämnda mynt emot sedlar.

Jag tror derföre att om en återremiss sker, så bör det Utskott, som får frågan till förnyad behandling, icke föreslå vidtagandet af några positiva åtgärder, åtminstone icke för det närvarande, utan, såsom skedde 1874, helt enkelt lemna Kongl. Maj:t fortfarande fria händer att, då Kongl. Maj:t anser tidpunkten vara inne för bortskaffande ur allmänna rörelsen af privatbankernas fem-kronesedlar, vidtaga denna i den föreliggande motionen föreslagna åtgärd.

Herr *Smedberg* instämde.

Herr Carl Ericson: Den siste ärade talaren förutspådde, att en kris skulle inom en snar framtid komma att inträffa i vårt land, och ansåg af sådan anledning att det låge en fara uti att under när-

varande förhållanden, upphäffa enskilda bankernas rätt att utgifva femkronesedlar. Jag får bekänna, att jag har icke samma siareförmåga som den värde talaren. Men om jag nu skulle sätta tro till hans förutsägelse, så skulle densamma för mig utgöra icke ett skäl emot utan tvärtom ett skäl för att så snart som möjligt ur rörelsen bortskaffa dessa enskilda bankernas femkronesedlar. Jag önskar följaktligen fortfarande framgång åt motionen; på de af Herr Gumælius och motionären sjelf anförda skäl vill jag emellertid för närvarande återtaga mitt förra yrkande samt förena mig i nämnde Herrars yrkande om återremiss.

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å 5 kronors valör.
(Forts.)

Herr Schultz: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag begärde ordet hufvudsakligen med anledning af ett yttrande utaf den ärade representanten från Örebro. Han sade nemligen i sitt första anförande att privatbankernas nuvarande sedelutgifningsrätt uppmuntrade till öfverdåd. Jag hade trott att någon af de föregående talare, som varit af olika mening med honom i denna fråga skulle till bemötande upptaga detta yttrande; men då så icke skett har jag icke kunnat underlåta begära ordet för att mot detsamma rigta några anmärkningar. Jag kan nemligen icke fatta hvori "denna uppmuntran till öfverdåd", skulle bestå. De enskilda bankerna äro nemligen skyldiga att med guld inlösa sina utelöpande sedlar, och vid sådant förhållande kan deras sedelutgifningsrätt icke innebära någon uppmuntran till öfverdåd med mindre densamma missbrukas till den grad, så att bankerna blifva urståndsatta att uppfylla sina förbindelser, hvilken insinuation jag för min del ej anser berättigad.

Vidare har samma ärade talare påstått, att, äfven om de enskilda bankerna beröfvades rättigheten att utgifva sedlar å 5 kronor, så skulle den allmänna rörelsen dock icke lida derpå, då dessa banker i stället kunde utgifva sedlar å 10 kronor till motsvarande belopp utöfver det, som nu utsläppes af denna valör. Ja, det låter bra; men i praktiken blir det ej så. Ty man kan väl ej bestrida, att icke femkronesedlarne äro af vida större vikt för den allmänna rörelsen, och att det allmännas intresse således icke blir lika väl tillgodosedt, om de enskilda bankerna blott få utgifva sedlar å 10 kronor, som om de fortfarande jemväl finge utgifva sedlar å 5 kronor. Om man deremot samtidigt med iudragningen af enskilda bankens 5-kronesedlar hade föreslagit präglandet och utgifvandet af guldmunt å 5 kronor, så tror jag att man genom en sådan åtgärd skulle bättre tillgodosett landets behof, än att riksbanken ensamt skulle ega rätt att utgifva femkronesedlar.

För min del hyser jag en innerlig önskan, att riksbanken måtte blifva vida starkare och mäktigare än den är, hvarföre jag ock, så länge jag har ett ord att säga inom representationen, kommer att biträda hvarje förslag som går derpå ut. Men jag kan deremot för ingen del biträda de af Kammarrens ledamöter, som hafva för afsigt att framkalla afvoghet emot de enskilda bankerna, helst äfven dessa, likasom riksbanken äro af största betydelse för landet, såsom de der jemväl förmedla jordbrukets, handels och industriens behof af penningar och förty äro, åtminstone tillsvidare oundgängliga; och jag tror der-

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å 5 kronors
valör.
(Forts.)

före att det skall dröja många tiotal af år, innan vi med fog kunna säga, att de enskilda bankerna äro obehöfliga.

Jag har dock ett annat skäl, hvilket jag vill beteckna såsom hufvudskälet, för att jag för min del kommer att i nu föreliggande fråga bifalla Utskottets afstyrkande hemställan. Detta gör jag dock icke med stöd af den motivering, Utskottet anført; ty den synes mig mera tala för bifall till än afslag å motionärens framställning. Utskottet säger nemligen att det "delar motionärens åsigt att det vore af vigt för landet om den, de enskilda bankerna medgifna, rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör komme att upphöra, på det att hårdt mynt måtte komma i rörelsen och blifva mera spridt i landet." "Men," tillägger Utskottet, "enär Utskottet icke är i kändedom om, huruvida riksbanken kan vara i tillfälle att i allmänna rörelsen utsläppa erforderligt guld- eller silfvermynt af lägre valör, eller på annat sätt möta behöfvet deraf, så anser Utskottet sig icke böra för närvarande tillstyrka någon skrifvelse till Kongl. Maj:t, som genom Riksdagens ofvannämnda beslut år 1874 fått sig öfverlåtet att förordna när indragning af de enskilda bankernas sedlar å tio och fem kronor lämpligen bör ske, samt således föreslå,

att Herr Ola Månssons förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda."

Denna betänklighet i motiveringen kan jag ej dela, utan är det, såsom jag redan antydt, ett annat och mycket viktigare skäl, som jag vill åberopa, det nemligen att Riksdagen så nyligen ingått till Kongl. Maj:t med anhållan det Kongl. Maj:t i nåder täcktes bestämma när tidpunkten för genomförande af ifrågavarande förändring, vore inne. Ja, mine Herrar, det är blott 3 år sedan Riksdagen gjorde denna hemställan; och då synes det mig vara högst olämpligt att så kort tid derefter inkomma till Kongl. Maj:t med påminnelse om, att Riksdagen nu väntar sig att få saken afgjord i enlighet med Riksdagens år 1874 uttalade önskan. Jag tror derföre, att vi fortfarande tryggt kunna lemna frågans afgörande åt Kongl. Maj:t, som lättare än Riksdagen har tillfälle att med Herrar fullmäktige i riksbanken rådgöra om den lämpliga tidpunkten för indragningens verkställande.

På grund af hvad jag nu anført, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Uhr: Jag instämmer i Herr Gumælii första yttrande och äfven i hans sista.

Jag begärde ordet egentligen med anledning af Herr Leijers nyss uttalade åsigt, att man icke så snart borde aflåta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i samma syfte som den helt nyligen afgifna.

När jag första gången var riksdagsman — och det var hvarken i går eller förrgår, utan redan år 1851 — och i denna egenskap var ledamot af det sammansatta Banko- och Lag-Utskottet, understödde jag det beslut, som då fattades, att de enskilda bankerna icke vidare skulle få utgifva fem-kronosedlar. Och oaktadt en skrifvelse i denna syftning redan af Riksdagen 1874 aflåtits till Kongl. Maj:t har Kongl.

Angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar af fem kronors valör.
(Forts.)

Maj:t dock låtit de gamla privat-bankerna behålla denna rätt och ej heller i de nya oktrojerna gjort någon inskränkning i detta hänseende.

Jag tillåter mig fortfarande att uttala mina tvifvel om att dylika privatbanksedlar af fem kronor äro alldeles nödvändiga för den allmänna rörelsen. Att de deremot kunna, såsom Herr Carl Anders Larsson yttrade, vara nödvändiga för privatbankerna sjelfva, betviffar jag visst icke. Den allmänna rörelsen, tror jag, kan nu liksom förr, innan ännu några enskilda banker funnos, vara belåten med Riksbankens femmor. Jag måste tillika medgifva att det för Riksbanken är nödvändigt att dylika sedlar fortfarande derifrån må kunna utgifvas, men kan deremot icke undertrycka min förvåning deröfver att en i öfrigt så frisinnad och rättänkande man som Herr Carl Anders Larsson kan påstå att utgifningsrätten till sedlar af nämnda valör bör tillkomma privatbankerna.

Jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag har blott ett par erinringar att göra.

Jag nämnde förra gången som jag hade ordet, huru frågan behandlades i denna Kammare vid 1874 års riksdag, och fästade uppmärksamheten derå att, när frågan första gången var före, det bland de 14 talare som då uppträdde, var blott en talare som redan då ville sammanslå de båda frågorna om fem- och tio-kronosedlarnes indragning till en; jag glömde att nämna hvilken denne talare var, och får således nu nöjet upplysa, att det var samme ärade talare på norrköpingsbanken, hvilken nys hade ordet.

Han och en annan talare på östgötabanken erinrade om de enskilda bankernas skyldighet att inlösa sina sedlar med guld, och tyckte att dermed vore nu allt väl bestäldt. — Jag skulle dock vilja till hans och Herrarnes uppbyggelse påminna om, hvad denna invexlingsskyldighet egentligen innebär. Den 28 § i 1874 års olyckliga banklag sådan den af Riksdagen omsider antogs, lyder sålunda: "Banksedel skall ovilkorligen, då den i bankens hufvudkontor företes, inlösas med lagligen i riket gällande guldmünt. Vägras inlösen, vare — (här kommer nu den förskräckliga påföljden för försummad inlösning af sedel!) — banksedelinnehafvaren berättigad att, jemte kapitalet, åtnjuta ränta efter sex för hundra om året, från den dag inlösen blifvit vägrad, intill dess betalning kan erhållas". Punkt och slut. Så förhåller det sig med denna inlösningsskyldighet för de enskilda bankerna; de kunna uppskjuta densamma efter godtfinnande, utan annan laga påföljd än att få betala den uppehållne banksedelhafvaren 6 procentes årlig ränta på beloppet.

Den senare talaren på östgötabanken kom nu åter fram med det förskräckliga spöket, som han svängde sig med en gång förr, då Femte hufvudtiteln var å bane, eller att beslut om en skrifvelse i ämnet nu skulle innebära och uppfattas såsom ett misstroende-votum mot regeringen. Jag är för min del af annan åsigt. Det torde vara temmeligen känt att om än 1850-talets finansministrar voro mindre benägna för ett dylikt förslag, så äro 1870-talets finansministrar af

Angående upp-
hörande af
enskilda ban-
kers rätt att
utgifva sedlar
å fem kronors
valör.
(Forts.)

annan åsigt. Jag tror mig ej begå ett misstag, då jag säger, att detta gäller äfven om den nuvarande finansministern och blifvit ådaga-
lagdt i en skrift af hans hand. Dock, mine Herrar, är det en allvar-
sam sak att, såsom Konungens rådgifvare, tillämpa de åsigter, som man
i egenskap af skriftställare utvecklar, när det gäller en sådan fråga
som att begränsa friheter för de enskilda bankerna, hvilka redan ut-
göra en stark makt i staten. Det skulle kunna låta tänka sig,
att det för Herr Finansministern icke vore obehagligt, utan tvärtom,
att hafva ett stöd i ett sådant riksdagsbeslut som det i fråga satta.

Huruvida detta är Herr Finansministerns uppfattning kan jag
icke veta; men jag anser mig åtminstone hafva skäl för det antagan-
det att vi icke behöfva befara att han skall finna sig alltför hårdt
berörd af ett Riksdagens beslut i den rigtning, som motionären före-
slagit, så vidt han icke, sjelf närvarande här i Kammaren skulle be-
haga att uttala att han anser Herr Carl Anders Larssons här yttrade
mening, att en dylik skrifvelse innefattar ett misstroende-votum mot
regeringen vara riktig. För min del anser jag att en sådau skrifvelse
ingalunda bör så tydvas.

Herr Schultz: Med anledning af den sista talarens erinran om
den framställning, jag under 1874 års riksdag skulle hafva gjort i
denna fråga, ber jag att få litet utförligare än han behagade göra
det, citera denna framställning.

Jag yttrade nemligen, att om man ville komma till målet, att få
guldmünt spridt i landet, skulle detta ske derigenom att tio- och fem-
kronosedlarnes utgifvande, så väl af riksbanken som de enskilda ban-
kerna helt och hållet upphörde; men jag yttrade icke något angående
den tid, då detta borde ega rum.

Jag hörde nemligen till deras antal, som hyste den meningen att
det vore lyckligt för landet, om dessa slags sedlars utgifvande helt
och hållet upphörde, enär jag ansåg det vida fördelaktigare att med
guld och silfvermynt bestrida de liquider, som nu verkställas genom
sedlar å tio- och femkronors valör.

Således står hvad jag då uttalade icke i strid mot mina åsigter
vid detta tillfälle, utan hyser jag fortfarande den förhoppningen, att
utgifvande af såväl fem- som tio-kronosedlarna i framtiden måtte komma
att upphöra.

Öfverläggningen var härmed slutad. Sedan Herr Talmannen fram-
ställt propositioner enligt de yrkanden, som förekommit, blef Utlåtand-
det återförvisadt till Utskottet.

§ 5.

Om minskning
af delegares
utgifter vid
laga skifte.

Föredrogs Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utkotts Utlåtande
N:o 3, (i samlingen N:o 17) angående Herr C. J. Svenséns motion,
N:o 80, derom att af allmänna medel må afsättas lämpligt belopp till
minskning af delegares utgifter vid laga skifte m. m.

I berörda motion hade Herr Svensén hemställt bland annat, att

af allmänna medel skulle afsättas ett lämpligt belopp, hvaraf vid hvarje laga skifte utbetalades till landtmätaren 20 procent af hela kostnaden för skiftesförrättningen, hvarmed delegarnes utgifter således borde minskas.

*Om minskning
af delegares
utgifter vid
laga skifte.
(Forts.)*

Utskottet hade väl, enär all utredning saknades om det motionerade beloppets storlek och då af allmänna medel redan funnes anslaget ett belopp af 110,000 kronor till understöd åt vid laga skiften utflyttande delegare, ansett sig icke kunna i motionens nuvarande form förorda densamma, men då den påtagligen vore en yttring af den ofta försporda, skäliga klagan öfver att skifteskostnaderna vore allt för höga, så att de afskräckte från begärande af skifte, och att det af staten erhållna understödet vore alltför ringa för att befrämja skiftesverkets raskare fullbordan, hade Utskottet ansett sig böra dels taga i betraktande befogenheten af ofvan antydda klagan och dels föreslå något lämpligt sätt för ernående af det i motionen uttryckta syftet samt i följd häraf hemställt:

att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, att, för befrämjande af skiftesverkets tidigare fullbordan, bestämmelserna om understöd af allmänna medel till utflyttningar i följd af laga skiften, samt inom stora Kopparbergs län verkställda storskiftesförrättningar måtte vardas förändrade, dels så, att de nu bestämda beloppen blifva tre- eller fyrdubblade och dels så, att den utflyttande må komma i åtnjutande af minst hälften af det blifvande statsunderstödet, samt, om denna framställning vinner nådigt bifall, att Kongl. Maj:t täcktes vidtagna erforderliga åtgärder för erhållande af härtill nödiga medel.

Sedan denna hemställan blifvit föredragen, begärdes ordet af

Herr Svensén, som anförde: Då jag förmodar att Utskottet icke varit befogadt att yttra sig om utflyttningshjelpens höjande, enär jag derom icke gjort någon framställning i min motion; men Utskottet deremot icke yttrat sig öfver hvad jag under 1:o i motionen föreslagit eller "att af allmänna medel afsättes ett lämpligt belopp, hvaraf må vid hvarje laga skifte utbetalas till landtmätaren 20 procent af hela kostnaden för skiftesförrättningen, hvarvid delegarnes utgifter således borde minskas," yrkar jag att betänkandet måtte i denna del till Utskottet återremitteras, på det Utskottet måtte blifva i tillfälle att öfver min ofvanberörda framställning sig utläta.

Herr Toll: För min del skulle jag helst önska, att nu föredragna punkt i betänkandet blefve afslagen. Då återremiss blifvit begärd, vill jag emellertid icke motsätta mig ett sådant beslut. Men jag hyser dock fortfarande ganska starka tvivel om, att Utskottet ens kan upptaga frågan till behandling, och detta icke allenast på, efter min åsigt, grundlagsenliga skäl, utan äfven derföre att motionen synes mig vara affattad på ett så otydligt sätt, att Utskottet måste stanna i förlägenhet, huru det skall förstå densamma. I motionen förekommer nemligen följande förslag, "att af allmänna medel afsättes ett lämpligt be-

Om minskning
af delegares
utgifter vid
laga skifte.
(Forts.)

lopp, hvaraf må vid hvarje laga skifte utbetalas till *landtmätaren* tjugo procent af *hela* kostnaden för *skiftesförrättningen*, hvarmed delegarnes utgifter således borde minskas." Detta korta yrkande har inom Utskottet gifvit anledning till olikartade tydningar. Den i fråga satta afsättningen af allmänna medel häntyder på att ärendet är af beskaffenhet att handläggas af Stats-Utskottet. Att utbetalning skulle ske till landtmätaren, som således, mot hvad hittills vedertaget är, skulle till en del lönas af statsmedel; och att denna utbetalning skulle ske i förhållande till *hela* kostnaden för skiftesförrättningen — utflyttningshjelpen deruti inbegripen — ger rum för olika tydningar, hvilket lätt nog torde förklara om Utskottet i sin önskan, att åtminstone i någon mån tillmötesgå motionären, gjort sig skyldigt till en missuppfattning.

Jag vill, som sagdt, icke motsätta mig en återremiss, ifall Kamraren beslutade den, men gör för egen del icke något yrkande derom.

Herr Carl Ifvarsson: Jag tror icke, att man behöfver fästa sig så mycket vid det grundlagsenliga, som föregående talare gjort; ty då en fråga blifvit remitterad till ett tillfalligt Utskott, får Utskottet väl också behandla den. Jag anser att man mer måste se på sjelfva saken. När kronan lemnade bidrag till laga skiften skedde detta till en början för att få dem i gång. Nu kunde det måhända ifrågasättas, huruvida man borde fortsätta med dessa bidrag eller icke, men då vid de första laga skiftena lemnats bidrag, det vore orättvist och obilligt, om icke de, som företagas längre fram, äfven finge enahanda förmån. Man har ännu icke heller hört någon påstå, att blifvande laga skiften skulle uppmuntras mindre än hittills skett. Rättvisan synes mig ock fordra, att de stadganden, man i detta hänseende har, bibehållas; men att gå längre i liberalitet till skiftesdelegarnes fördel, synes mig icke heller behöfligt. Skiftena gå nu undan efter hand, denna åtgärd förutan. Hvarken i motionärens eller i Utskottets förslag har anförts något giltigt skäl, hvarför man skulle aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t om någon förhöjning i detta fall. Jag hemställer på nu angifna skäl om afslag å såväl Utskottets framställning som motionärens förslag.

Herr *Lyth* instämde med Herr Carl Ifvarsson:

Herr Leijer: Jag är visserligen förekommen af de båda föregående talarne, men anholder dock att få tillägga ett par ord.

Inom Utskottet förekom först frågan, huruvida Utskottet kunde och borde behandla motionen, på grund deraf att den dock under alla förhållanden gälde ett statsanslag. Då emellertid motionären endast önskade en underdånig skrifvelse, och Utskottet vid resonnement om saken ansåg, att en sådan kunde ifrågasättas, så upptog Utskottet frågan och behandlade den såsom det gjort, d. v. s. så modifierad, att den blott berörde fördelarna för fördelning af ett redan befintligt anslag. Utskottet gjorde detta derföre, att Utskottet alldeles icke kunde

tolka motionen i den mening, som motionären sjelf någon här uttalat då han förklarade, att han icke i motionen vidrört *någon* utflyttningshjälp såsom Utskottet föreslagit. Ty i motionen står att motionären önskade "att af allmänna medel afsättes ett lämpligt belopp, hvaraf må vid hvarje laga skifte utbetalas tjugo procent af hela kostnaden för skiftesförrättningen, hvarmed delegarnes utgifter således borde minskas". Detta kunde Utskottet för sin del icke uppfatta på annat sätt, än att det gälde både arfvoden åt landmätaren, gode män m. fl. och utflyttningshjälp, Utskottet har därför på sätt som skett, sökt utreda frågan och framlagt förslag. Då jag emellertid nu funnit, att Utskottet skulle hafva misstagit sig om motionärens syfte och dertill hört, att äfven Herr Talmannen anser sig icke kunna framställa proposition på bifall till Utskottets förslag, emedan det afser understöd till hela skiftesförrättningen och icke, såsom motionen, skulle afsett endast arfvode till landmätare, skall jag för min del be att få på dessa grunder instämma i den siste talarens yrkande om rent afslag å Utskottets förslag. Ty om motionen återkommer till Utskottet, kan Utskottet å ena sidan svara, att det redan i det förslag, som inlemnats, afstyrkt en förändring i arfvodet åt landmätaren, och å andra sidan måste det, om vi skola stanna vid den inskränkta tolkning, som motionären sjelf förklarar sig åsyfta, svara att det då gäller ett fullkomligt nytt anslag och att i så fall Utskottet icke kan anse sig befogadt att upptaga motionen, emedan den då tillhör Stats-Utskottet. På grund häraf anhåller jag, i likhet med näst föregående talare, om afslag å punkten.

Om minskning af delegarnes utgifter vid laga skifte.
(Forts.)

Herr Helander: Utan tvifvel hade Herr Svensén förfarit riktigast, om han afgifvit tre särskilda motioner i stället för att sammanföra tre med hvarandra temligen olikartade frågor i en motion. Derjemte hade kanske motiveringen bort erhålla en något utförligare form, hvarigenom måhända inträffat, att flera, än som nu skett, lagt märke till hvad motionären anført. Såsom förhållandet nu är, tror jag att man har mycket svårt att bifalla motionen. Om man, såsom motionären gjort, så att säga helt löst framkastar några tankar i hopp om, eller med anspråk på, att Utskottet skall dem utveckla och utreda, är ett Utskott lätt utsatt för att vid tydningen deraf begå misstag, hvilket ock Utskottet nu verkligen gjort, då, såvidt jag funnit, såväl Utskottets motivering som dess förslag innehåller annat, än hvad motionen omedelbart angår, något som jag dock anser vara för Utskottet temligen ursäktligt.

Då emellertid redan andra talare framställt det yrkande om afslag å Utskottets förslag jag ämnat göra, har jag nu endast att tillägga ett ytterligare skäl för detta afslag. Detta skäl består deri, att då Riksdagen nyligen vid behandlingen af Sjette hufvudtiteln nedsatt förslagsanslaget till understöd åt utflyttningar i följd af laga skiften från 110,000 kronor till 50,000 kronor, det skulle se besynnerligt ut, om samma riksdag afläte en annan skrifvelse med anhållan att de ursprungliga understödsbeloppen, som af allmänna medel utgå, skulle

Om minskning af delegares utgifter vid laga skifte.
(Forts.)

blifva tre eller fyrdubblade. På nu anförda skäl yrkar jag afslag å den föredragna punkten.

Herrar *Torpadie* och *Anders Persson* instämde med Herr *Hellander*.

Härmed var öfverläggningen slutad, hvarefter och sedan Herr *Talmannen*, med tillkännagifvande att *Utskottets* hemställan icke grundlagsenligt kunde blifva föremål för bifall, framställt propositioner enligt de afgifna yrkandena på dels återremiss och dels afslag å *Utskottets* hemställan. Herr *Talmannen* fann den sistnämnda propositionen hafva blifvit med ja besvarad; och hade *Kammaren* alltså afslagit *Utskottets* hemställan.

Hvad *Utskottet* vidare i 2:dra och 3:dje punkterna hemställt blef af *Kammaren* bifallet.

§ 6.

Föredrogs och bifölls *Andra Kammarens* Fjerde Tillfälliga *Utskotts* utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 18), med anledning af Herr *Pehr Nilssons* i *Kulhult* motion, N:o 107, om underdånig skrifvelse med anhållan om utfärdande af författning rörande klockareboställens på landet i *Skåne* bebyggande och häfd.

§ 7.

Föredrogs och bifölls *Andra Kammarens* Första Tillfälliga *Utskotts* utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 19), angående teckningsundervisningens samt teckningläraernes ställning och lönevilkor vid *elementarläroverken*; och skulle, jemlikt 63 § *Riksdagsordningen*, detta beslut genom utdrag af protokollet *Medkammaren* delgifvas.

§ 8.

Efter föredragning af *Bevillnings-Utskottets* memorial N:o 7, i anledning af återremiss från *Riksdagens* Första *Kammare* af 4:de punkten i *Utskottets* betänkande N:o 4, angående stämpelpappersafgiften, blef samma memorial lagdt till handlingarne.

§ 9.

Om nedsättning af lastpenningarna samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna.

Föredrogs *Bevillnings-Utskottets* betänkande N:o 8, i anledning af *Kongl. Maj:ts* nädiga proposition angående nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna.

I berörda proposition hade *Kongl. Maj:t* föreslagit *Riksdagen* att, i stället för de i § 4 af tulltaxeunderrättelserna nu stadgade särkilda afgifter för segelfartyg och för ångfartyg, hvarmed lastpenningarne utgjordes, en för båda slagen af fartyg gemensam, nedsatt lastpenninge-

afgift af fjorton öre per ton af fartygens drägtighet efter gällande mätbref måtte bestämmas, samt nämnda § i följd deraf erhålla följande förändrade lydelse:

“Lastpenningar till Kongl. Maj:t och kronan utgöras till lika belopp af svenska som af främmande fartyg med 14 öre för hvarje ton, beräknad efter gällande mätbref, samt betalas hvarje gång både vid inkommande och utgående; dock om — — — — — efterrättelse.

Då lossning — — — — — meddelas.

Från lastpenningar — — — — — tjena till grund.

I alla dessa fall — — — — — af tullpass.“

I sammanhang härmed, och då efter den 1 nästkommande April mätbref i nyläster icke vidare egde giltighet, hade Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen: att den i § 9, 3:o) af tulltaxeunderrättelserna föreskrifvande utförsel i fartyg “af tio nylästers drägtighet“ måtte borttagas, samt bestämmelsen “33,33 tons“ drägtighet, hvilken tillkommit endast med afseende på dess motsvarighet mot nyssnämnda lästetal, måtte utbytas mot det lämpligare talet “30 tons., drägtighet.

Utskottet hade hemställt, att hvad Kongl. Maj:t i förevarande nådiga proposition föreslagit, måtte af Riksdagen bifallas.

Herr Biesert, hvilken i afseende å motiveringen inom Utskottet anmält sin reservation, erhöi ordet och yttrade: Då jag reserverat mig mot Utskottets föreliggande betänkande, har jag icke gjort det derföre att jag ogillat det slut, hvartill Utskottet kommit, utan endast emedan jag ansett Utskottets motivering alltför kort och knapphändig. Till följd af det raska sätt, hvarpå Kongl. Maj:ts proposition blifvit i Utskottet behandlad, har det emellertid icke för mig varit möjligt att i min reservation omnämna skälen för densamma, hvadan jag skall bedja att nu få i korthet angifva dessa skäl.

Då det på senare tider visat sig, att det till Lotsstyrelsens förfogande förut stående belopp, hvartill fyr- och båkafgiften uppgått, 800,000 kronor icke varit för ändamålet tillräckligt, har Kongl. Maj:t i enlighet med sin grundlagsenliga rätt den 26 sistlidne Januari beslutat höja fyr- och båkafgiften, så att densamma kunde uppgå till 200,000 kronor högre belopp än det, hvartill den för närvarande utgår, eller till 1,000,000 kronor, hvilket belopp jemväl blifvit af Kongl. Maj:t i statspropositionen begärdt och af Riksdagen beslutadt att för år 1877 utgå till lots- och fyrväsendet. På det att emellertid härigenom sjöfarten icke skulle komma att betungas med högre afgifter, än hittills varit förhållandet, har Kongl. Maj:t uti nu ifrågavarande proposition (N:o 38) föreslagit motsvarande nedsättning i lastpenningarne.

Såsom vi veta, stå dessa medel under Riksdagens förfogande och inkomma till statsverket tillsammans med tullmedlen. Det är följaktligen gifvet, att, om Riksdagen nu bifaller Kongl. Maj:ts proposition, hvilket jag icke vill motsätta mig, ett sådant beslut innebär ett indirekt anslag till fyr- och båkväsendet, men det är just detta, jag funnit besynnerligt. Jag skulle ansett det vara följdrigtigare och mera rätt fram på saken, om Herr Statsrådet och chefen för Finansdepartementet antingen fram-

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna.
(Forts.)

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxander-rättelserna.
(Forts.)

kommit med en begäran om ett direkt anslag till fyr- och båkväsendet, eller att frågan behandlats i omvänd ordning, d. s. v. så, att Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition och Riksdagens derpå grundade beslut föregått Kongl. Maj:ts beslut att höja fyr- och båkmedlen. Ett sådant tillvägagående har synts mig lämpligare än det, som nu begagnats, hvilket jag för min del icke kunnat gilla. Som saken emellertid nu föreligger, har jag ansett mig icke böra motsätta mig Kongl. Maj:ts proposition, emedan jag icke velat vara med om att lägga en högre beskattning på en för landet så naturlig och vigtig näring som sjöfarten, som för närvarande arbetar under mindre gynsamma konjunkturen, utan får väl fiuna mig i att bifalla densamma.

Medan jag har ordet, vill jag äfven yttra några ord med anledning af den i samma Kongl. proposition föreslagna förändringen i afseende på lastpenningarnes erläggande till lika belopp för segel- och ångfartyg. Före 1875 erlades i sådan afgift 70 öre för hvarje nyläst för såväl segel- som ångfartyg, men vid början af öfvergången till det nya mätningssystemet efter ton lärer det visat sig, att en del ångfartyg kommit i en sämre ställning än den de innehade förut efter nylästberäkningen; och på något sätt, som jag icke kan förklara, ändrades förhållandet derhän, att för segelfartyg skulle erläggas 22 öre och för ångfartyg 15 öre, allt per ton. Nu har emellertid visat sig, att icke heller denna beräkningsgrund är riktig, och man vill derfor återgå till det gamla förhållandet, att lika afgift skall erläggas för segel- och ångfartyg. Mig synes också vara ganska riktigt, att afgiften för båda fartygsslagen blifva lika, äfven om ångfartygen, vid jämförelse under öfvergångstiden, blifva något sämre lottade än segelfartygen, helst nämnda öfvergångstid väl bör betraktas som undantag. Då man dessutom vet, att mätningen tillgår på det sättet, att fartygets inre kubikinnehåll uppmätes såväl på segel- som ångfartyg, och att afdrag eger rum vid de förra endast för det utrymme, som erfordras för besättning och segelutensilier, men vid de senare icke blott för nyssnämnda ändamål utan äfveu för maskinrum och utrymme för kol, vill det synas, som om detta mätningssystem skulle vara temligen riktigt. Och äfven om det icke vore fullt riktigt, bör dock afgiften för båda fartygsslagen blifva lika för enkelhetens skull.

Oaktadt det nu anförda vill jag icke yrka någon förändring i Utskottets knapphändigaste motivering. Jag har blott ansett mig skyldig förklara orsaken till min reservation. Mig synes nemligen, som om Utskottet bort något utförligare, än som skett, för Riksdagen tillkännagifva huru saken egentligen förhåller sig.

Herr Peyron: Då vi senast vid behandlingen af femte hufvudtiteln förehade frågan om förhöjning af fyr- och båkmedlen från 800,000 till 1,000,000 kronor, ansåg jag icke tillståndigt att yttra mig, då jag derigenom möjligen hade kunnat gifva anledning till förlängning af den redan förut obehagliga diskussionen, utan utsigt att dermed kunna vinna något mål. Jag hade törhända äfven i dag ansett mig sakna rättighet att vidröra detta ämne, som af Utskott och Riksdag öfverhalkas så lätt, men så tungt trycker på den nä-

ring, det berör, om icke så väl i Utskottets motivering i detta betänkande som i den af Kongl. Maj:t afgifna nådiga propositionen i ämnet, förhöjningen af dessa fyr- och båkafgifter blifvit omnämnd.

Den 26 nästlidne Januari utfärdades en Kongl. förordning om fyr- och båkafgiftens höjande, i hvilken bestämdes, att förhöjningen skulle fördelas sålunda, att segelflottan skulle erhålla ett plus af femton procent och ångfartygen ett plus af sextiosju procent utöfver hvad under föregående år i sådan afgift erlagts. Förut hade nemligen erlagts för segelfartyg 26 öre och för ångfartyg 18 öre, allt per ton, hvaremot genom berörda förordning stadgats, att afgiften skulle utgå med 30 öre per ton för både segel- och ångfartyg, så väl vid in- som utgående. Det medgifves, såsom fullt befogadt, att sjöfarten, så länge den mäktar det, bör betala alla, eller åtminstone de hufvudsakligaste nödvändiga utgifterna för anskaffande och underhåll af fyrar och båkar vid våra kuster; men att, då fyr- och båkafgiften för lidet år uppgått till 136,263 kronor 56 öre utöfver för samma år beräknade 800,000 kronor, och följaktligen till ett belopp, i det allra närmaste motsvarande hvad nu anses nödvändigt för framtiden, att då, säger jag, en sådan våldsamt förändring som den nu föreslagna skulle vidtagas, anser jag vara i yttersta måtto beklagligt. Förhöjningen i fyr- och båkafgiften drabbar, såsom nyss nämdes, hufvudsakligen de på utlandet gående ångfartygen. Anledningen dertill är, att skillnaden mellan ångfartyg och seglande fartyg i afseende på erläggandet af denna afgift från och med den 1 April detta år upphör. I ingressen till Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 5 Juni 1874 heter det: "att Kongl. Maj:t, beträffande fyr- och båkafgiften, funnit godt meddela de förändrade föreskrifter, som af förhållandena på kallades"; hvarefter i kungörelsens andra paragraf blifvit stadgadt, att i sådan afgift skulle erläggas för seglande fartyg 26 och för ångfartyg 18 öre, allt för hvarje ton. Några motiv finnas icke angifna härför. Man kan dock utleta dem af en annan Kongl. kungörelse af den 16 Oktober 1874, hvarest stadgas att en nyläst anses motsvara, när fråga är om segelfartyg, 3,14 och hvad angår ångfartyg 4,5 tons. Skälet åter till denna olikhet ligger deruti, att enligt det nya mätningssystemet inberäknas bland ångfartygs kubikinnehåll en stor del af fartygets rymd, som icke kan användas för lastning, såsom t. ex. befalhafvarens hytt, lytter för passagerare och betjening, navigationshytt, kabelgat m. m. Häraf följer, att en ångbåt af t. ex. 1,000 tons dräktighet icke lastar lika mycket som ett segelfartyg af samma bärrighet. Skulle jag i detta hänseende hafva begått något misstag, så anser jag det vara lätt att få det rättadt, då jag här på stockholmsbänken ser närvarande två ledamöter af Kammarerna, hvilka i egenkap af Konungens rådgifvare år 1874 kontrasierat hvar sin af nu omfördälda Kongl. kungörelser. De skäl, som år 1874 förefunnos för utfärdande af dessa kungörelser kvarstå, enligt mitt förmenande, oförminskade ännu i dag. Jag kan därför icke finna visheten och rättvisan uti den nu vidtagna förändringen. Härmed må emellertid vara huru som helst; ett är visst, och det är att missnöjet öfver den obereknliga och, om jag så får säga, omotiverade beskattningen på en

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunder-rättelserna.
(Forts.)

*Om nedsätt-
ning af last-
penningarne
samt annan
ändring af
tulltaxeunder-
rättelserna.
(Forts.)*

redan i stort betryck varande näring bland alla ångfartygsrederier så väl i Sverige som i utlandet är lika allmänt som berättigadt, detta så mycket mer som Riksdagen synes hafva afsagt sig rättigheten att kontrollera hvartill och på hvad sätt dessa fyr- och båknedel användas och sjöfarten icke eger rätt att utöfva en sådan kontroll. Sjöfarten synes endast hafva fått på sin lufva lott att stillatigande och med vemod betrakta den ohejdade ifver att reformera, som medföljt den nya regimen inom lotsstyrelsen. Och hvarthän denna ifver slutligen skall leda, är tyvärr icke svårt att förutse.

Jag skall tillåta mig att, till stöd för hvad jag nu anfört, uppställa en jmförelse mellan fyr- och båkafgifterna för ångfartygen, sådana de förekomma hos oss och hos några andra sjöfartsidkande nationer. För ett ångfartyg på 1,000 registertons erlägges t. ex. i England olika belopp, såsom i London 132 och i Hull 47 kronor; i Belgien deremot 198, i Holland 295 kronor; i Finland olika i förhållande till huru många fyrar, som blifvit passerade före ankomsten till destinationsörten, såsom i Åbo 225, i Wiborg 142, i Björneborg 210, i Uleåborg 210, men här i Sverige 600, allt kronor. I Sverige uppgå således dessa afgifter till dubbelt så stort belopp som i något annat land i Europa. I Frankrike finnes icke någon sådan afgift. I Ryssland, Tyskland, Danmark, Spanien och Portugal beräknas icke heller någon särskild fyr- och båkafgift, utan utgår denna beskattning i dessa länder i form af en viss s. k. tonnageafgift i sammanhang med tullafgiften, för så vidt nemligen icke, såsom i några af dessa länder eger rum, dessa umgälder bekostas af staten.

För att nu öfvergå till och med några ord beröra föreliggande förslag angående nedsättning af lastpenningarne, måste jag bekänna att, när Kongl. Maj:ts proposition i detta ämne först framlades på Kammararens bord, det icke var utan en viss tillfredsställelse, som jag läste den del af nämnda statshandling, der det heter, "att Kongl. Maj:t har, med anledning häraf och på det att den nu rådande olikheten mellan ångfartyg och segelfartyg jemväl i afseende å lastpenningarne måtte upphöra, samt den, på sätt ofvan förmäلتs, åvägabragta tillökningen i en del af de afgifter, som åläge sjöfarten, måtte uppvägas af motsvarande lindring i andra afgifter, uti ifrågavarande proposition i nåder föreslagit Riksdagen: att," etc. Jag gick derpå hem för att närmare studera den Kongl. propositionen. Och hvad fann jag väl dervid? Jo, till min utsägliga förvåning, insåg jag snart, i hvilket rikt mått den del af sjöfarten hvarom jag nu talat blifvit tillgodosedd. Ty, mine Herrar, den förhöjning som här blifvit ifrågasatt i fyr- och båkafgifterna utgör 12 öre per ton af ångfartygens dräktighet; minskningen i lastpenningarnes belopp uppgår deremot enligt samma förslag endast till 1 (säger ett) öre per ton. Jag erkänner att mina förstånds-gåfvor äro för klena för att kunna uppfatta, att detta skall betyda en "motsvarande lindring i afgifter", och ämnar derföre icke heller vidare yttra mig öfver detta förslag.

Jag befinner mig nu i ett besynnerligt läge. Att tillstyrka bifall till Utskottets förslag, det vill jag icke. Att åter afstyrka det, bör jag ej, då ju alltid någon kan hafva nytta af förslaget. Återstår

således ingenting annat, än att yrka återremiss å detsamma, hvilket jag ock tar mig friheten göra, på det Bevillnings-Utskottet, med den motionsrätt det eger, måtte blifva i tillfälle att till Riksdagen göra en ny framställning i ämnet i det syfte, som i motiveringen till Kongl. Maj:ts proposition finnes angifvet, nemligen "att den åvägabragta tillökningen i en del af de afgifter, som åligga sjöfarten, måtte uppvägas af motsvarande lindring i andra afgifter." Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att här står "tillökning i en del af de afgifter, som åligga sjöfarten," och icke "tillökning i de afgifter, som åligga en del af sjöfarten."

Jag anhåller således hos Herr Talmannen om proposition på återremiss i nu angifna syftning.

Herrar *Adlersparre* och *Sven Andersson* instämde.

Herr vice Talmannen *Wijk*: Det kan icke bestridas, att det betänkande, Bevillnings-Utskottet framlagt, är knapphändigt motiveradt, och anhåller jag därför att med några ord få utveckla de skäl, som föranledt Utskottet att tillstyrka bifall till den Kongl. propositionen i frågan.

Den talare, som öppnade diskussionen, yttrade sitt ogillande öfver det sätt, hvarpå man ifrågasatt att bereda den tillökning i medel, som vore för fyr- och båkinrättnings upprätthållande behöflig. Han förnekade dock icke — och jag tror icke att någon heller kan göra det — att sjelfva behovet är konstateradt. Ty genom byggandet af en mängd nya fyrar, nödvändiga för sjöfartens behof, hafva de för fyr- och båkinrättningen reserverade medlen åtgått. Då af de många nya fyrbyggnaderna äfven följa ökade utgifter för desammans underhåll och aflöning af dithörande personal, samt då en reglering af och förbättring i lotsarnes lönevillkor är nödvändig för att fortfarande tillförsäkra sig tillräcklig uppmärksamhet och nit i deras ansvarsfulla tjensteutföring, måste således fyr- och båkmedlen ökas utöfver hvad de nu äro. Regeringen har härvid gått till väga på det sätt, att densamma med den makt, grundlagen tillägger henne, förhöjt fyr- och båkafgiften med cirka 200,000 kronor, eller det belopp, som ansetts vara för ändamålet behöfligt. Denna tillökning hade visserligen kunnat tillgå på det sätt, hvarpå jag tror den förste talaren syftade, nemligen att regeringen i stället hade hos Riksdagen äskat ett dessa 200,000 kronor motsvarande anslag för ändamålet. Men jag ber att få erinna, det ett sådant tillvägagående hade varit att bryta mot den praxis, som hittills gällt i fråga om anskaffande af de för fyrinrättnings behöfliga medel. Desse hafva nemligen alltjemt utgått genom på fartygen direkt lagda afgifter. Att nu, då det är fråga om ett ökad behof af 200,000 kronor, frångå denna praxis, som redan årligen inbragt en beräknad summa af 800,000 kronor, anser jag icke haft skäl för sig. Men på samma gång regeringen sålunda genom att öka fyr- och båkafgiften ålagt sjöfarten en med 200,000 kronor höjd beskattning, föreslår hon en lindring i en af de skatter, som från annat håll drabbar denna näring. Af dessa skatter är en den så att

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna.
(Forts.)

*Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunder-
rättelserna.*
(Forts.)

säga grundskatt, som åligger sjöfarten, nemligen lastpenningarne, och en den bevilning, som likasom hvarje annan inkomst af rörelse, drabbar fartygen. Regeringen har nu föreslagit en lindring i denna grundskatt, som ansetts motsvara den ökade beskattning, som ålagts sjöfarten genom fyr- och båkafgiftens höjande. Och jag håller regeringen räkning för detta förslag till lindring, då det vore betänkligt att allt för mycket betunga en så vigtig näring, i synnerhet under nuvarande förhållanden, då den har att kämpa mot särdeles missgynnande konjunkturer.

Men samtidigt med att regeringen med sitt nu ifrågavarande förslag velat, att den i fyr- och båkafgiften åvägabragta tillökningen måtte uppvägas af motsvarande lindring i lastpenningarne, har regeringen velat undanrödja den nu rådande olikheten mellan ångfartyg och segelfartyg i afseende å denna beskattnings utgörande, och därför föreslagit den lika för begge slagen af fartyg. Detta förslag har blifvit tillstyrkt af vederbörande embetsverk; och af de handels- och sjöfartsnämnder samt handelsföreningar i rikets sex större städer, som hörts i frågan, hafva endast tvenne haft invändningar mot förslaget. Man har påstått, att genom förslagets antagande segelfartygen komme att gynnas på ångfartygens bekostnad. Jag vill icke förneka att, såsom den näst föregående talaren sagt, denna ökning på ett håll och nedsättning på ett annat skall leda dertill, att segelfartygen få större lindring, än som kommer ångfartygen till del. Men, mine Herrar! jag tror, att hvad här för ögonblicket synes vara en orättvisa icke är det, utan tvärtom är en handling af rättvisa, hvarigenom denna beskattning återföres till den punkt, der den bör vara, men hvilken öfvergafs genom 1874 års författning om beräkning af fartygs drägtighet. Genom Kongl. förordningen den 21 December 1865 bestämdes att ett fartygs förmåga att bära skulle utgöra grunden för dess drägtighet i nylåster, hvarje nyläst beräknad till ett hundra centner. Men detta stadgande upphäfdes genom Kongl. förordningen af den 15 Maj 1874, som föreskref, att drägtigheten skulle bestämmas efter fartygets utrymme för fraktgods och passagerare samt uttryckas i tons, hvarje ton beräknad till 108,187 svenska eller 100 engelska kubikfot.

Denna nya mätning ålades fartygen dock icke genast obligatoriskt, utan begagnade en del af dem fortfarande sina gamla mätbref, under det en annan del genast ånyo mättes och fingo mätbref i tons. För att nu kunna bestämma lastpenningarnes belopp per ton var det nödvändigt att först bestämma en viss proportion vid förvandlingen af nyläst till tons, hvilket skedde genom särskilda mätningar och försök före utfärdandet af den nya författningen härom af den 16 Oktober 1874. Den grund för beräkningen, som på detta sätt uträknades, var för segelfartyg 3,14 tons och för ångfartyg 4,5 tons, allt motsvarande en nyläst. Då nu lastpenningarne, hvilka voro 70 öre för nyläst, i stället skulle beräknas efter antal tons, dividerades de 70 med 3,14 för segelfartyg och med 4,5 för ångbåtar, hvilket lemnade till qvot $22\frac{9}{14}$ öre per ton för segelfartyg och $15\frac{5}{9}$ öre per ton för ångbåtar. Dessa tal utjemnades sedermera vid det definitiva fastställandet af lastpenningarnes belopp till 22 öre för segelfartyg och 15 öre för ångfartyg.

Då nu en gång detta är gjort, så frågar man: huru kan under sådant förhållande föreslås likställighet med afseende å lastpenningarnes belopp för seglare och ångare, då skilnaden hittills varit så stor som mellan 22 och 15 öre per ton? Jo, denna åtgärd har föranledts deraf att sjelfva den antagna proportionen mellan nyläst och ton vid anställda kontrollmätningar visat sig felaktig. Ett nytt mätningssystem har af Kongl. Maj:t blifvit anbefaldt. Det är det s. k. Morsonska systemet, hvilket i förbigående sagdt lär vara en ursprungligen svensk uppfinning utaf vår berömda Chapman, och som nu under sitt nuvarande namn är antaget inom större delen af Europas sjöfartsidkande nationer. Alla svenska fartyg skola enligt den nya författningen mätas efter detta system. Vid mätningarne af ångfartyg visa sig då stora skiljaktigheter i tonalet mot hvad blifvit bestämdt på grund af mätning efter det gamla systemet. För segelfartyg har skilnaden deremot befunnits vara ganska liten och talet 3,14 såsom uttryckande förhållandet mellan tons och nyläst har således här visat sig temligen rätt funnet, men med afseende å ångfartyg har skilnaden visat sig stor. Af 78 ommätta sådana hafva endast vid fem resultatet af mätningen efter Morsonska systemet närmast det förhållande, som förut lagts till grund för förvandlingen af nyläst till tons, nämligen att 4,5 tons skulle motsvara en nyläst. Men när vi nu fått ett nytt mätningssystem, som vid tillämpningen gifver lika resultat för såväl segel- som ångfartyg i fråga om det effektiva lastrummet, derigenom att afdrag från den totala dräktigheten eger rum för allt det utrymme, som är afsedt för besättning, maskinrum, kolboxar m. m. och sålunda i fråga om båda slagen af fartyg endast det effektiva lastutrymmet återstår — hvarföre skulle ej då detta lastutrymme beskattas lika både för ångare och seglare? Det är just denna lika beskattning som åsyftas med regeringens förslag.

Nu har blifvit invändt, att de principer, hvilka i det Morsonska systemet gjort sig gällande, icke tillräckligt tillgodosett ångfartygen, emedan tillräckligt afdrag icke skett för deras maskinrum, kolboxar o. s. v. Men i detta afseende lærer den svenska lagstiftningen vara så liberal, att intet annat land med undantag af England och Danmark medgifvit så stora afdrag för ångbåtar som vårt land. I Tyskland, Frankrike, Norge med flera länder behandlas dessa strängare. I viss mån torde äfven få anses såsom en lindring just för ångbåtar, att författningen medgifver, det fartyg, som under ett kalenderår erlagt fyr- och båkafgifter fem gånger, derefter är befriadt från ytterligare afgifter af enahanda beskaffenhet under samma år. Då nu ångbåtarna göra vida tätare turer än segelfartyg och en ångbåt medhinner t. ex. tjugo resor under året, så slipper den att betala afgiften mer än för fem resor, under det ett segelfartyg, som kanske icke medhinner mer än fem resor, får betala för alla resor det gör.

Under sådana förhållanden och på grund af hvad jag haft äran anföra tror jag, att Kongl. Maj:ts berörda proposition icke innebär den orättvisa mot ångfartygen, talareu på stockholmsbänken velat framhålla, utan tvärtom, att Kongl. Maj:t genom densamma sökt återföra beskattningen till likhet för ångfartyg och segelfartyg, och vågar

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeundermåttelserna.
(Forts.)

Om nedsätt-
ning af last-
penningarne
samt annan
ändring af
tulltaxunder-
rättels rna.
(Forts.)

jag fördenskull anhålla om bifall till Bevillnings-Utskottets nu föredragna betänkande.

Herr Friherre Leijonhufvud: Efter det yttrande, som blifvit afgifvet af vice Talmannen, har jag endast några få ord att tillägga. Anledningen till att man år 1874 öfvergick från vårt gamla mätningssystem för fartyg till det s. k. Morsonska var den, att vårt svenska mätningssätt icke tillvunnit sig erkännande i utlandet och att i den mån det engelska mätningssättet mer och mer antogs af andra europeiska stater, svårigheterna för svenska fartyg, som anlände till främmande hamnar, blefvo allt större att begagna sina i Sverige utfärdade mätbref, så vida icke jemte antalet nylåster i mätbrevet äfven fanns infördt tontalet efter det engelska systemet. Detta sistnämnda erkändes likväl icke alltid, emedan systemet icke var officiellt antaget i vårt land. Ropet på en förändring var så starkt, att regeringen ansåg nödvändigt att öfvergå till ett bättre, mera erkänt system. Vid härefter företagen granskning af det Morsonska systemet fann man visserligen icke detsamma felfritt. Tvärtom förekommer flera svåra anmärkningar speciellt hvad angick ångbåtar, såsom t. ex. att de afdrag vid mätningen, hvilka jemlikt detta system beviljades, voro så besynnerligt bestämda, att det fanns möjlighet att bygga fartyg, hvilka, i stället att betala afgiften, skulle hafva betaldt, emedan afdragen skulle uppgå till högre belopp än hvartill afgifterna för fartygets lastutrymme kunde beräknas. Vid systemets tillämpning i vårt land har man dock sökt undanrödja denna olägenhet och därför ställt så till, att vissa bestämda afdrag ega rum, hvilket äfven är förhållandet i vårt grannland Norge, der man beslöt sig för sistnämnda mätningssätt, sedan skickliga fartygsbyggare blifvit i saken rådfrågade.

Det mätningssystem för fartyg vi förut hade i vårt land var grundadt på tvenne inkommensurabla enheter i vikt och rymd. Det fans ingen gemensamhet dem emellan och ingen möjlighet att göra beräkningar på annat sätt än efter de uppgifter, fartygets befälhafvare kunde lemna. Endast på sådant sätt var det möjligt att sluta till huru förhållandet skulle vara mellan nyläst och tons, mellan vikt och rymd. Beträffande segelfartyg mötte detta ingen särdeles svårighet, men deremot många svårigheter i afseende på ångbåtar. Efter de uppgifter man hade om ett par tusen fartyg bestämdes de siffror, som borde vara gällande, men sedan författningen blifvit utfärdad visade sig, som nyss anmärkts af en annan talare, vid tillämpningen att man, hvad ångbåtar beträffade, misstagit sig. Det nya mätningssättet var allt för ofördelaktigt för dem. Huruvida den korrektion, som skett, är den rätta, eller om man bort göra någon annan, lemna jag derhän.

Hvad angår den beräkning, som en ärad talare på stockholmsbänken gjort, så kan jag derom icke yttra mig.

Jag medgifver emellertid, att den af Kongl. Maj:t nu föreslagna ändringen är billig och att, om den icke kommer alla till godo, den dock kommer några till godo. Jag anser därför det vara skäl att bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Carl Aron Jönsson: Inom Utskottet har jag icke kunnat biträda det slut hvartill Utskottet kommit, och hade därför bort reservera mig; men då jag så icke gjort, ber jag att nu få säga några ord.

Såsom Herrarne minnas framlades inför 1872 års Riksdag en Kongl. proposition om borttagande af lastpenningarne. Denna proposition blef af Bevillnings-Utskottet tillstyrkt, men förkastades i Kamrarne. Således förföll frågan. Förledet är väcktes en enskild motion i samma syfte. Den blef af Utskottet afstyrkt, hvilket Kamrarne gillade och godkände. Detta om sjelfva lastpenningarne.

Nu har frågan kommit i ett annat skede. Lastpenningarne hafva nemligen nu blifvit sammankopplade med fyr- och båkafgiften — något som jag för min del icke anser vara rätta formen för borttagande af dessa medel. Fyr- och båkafgiften, som utgår af skeppsfarten och inflyter enligt gällande praxis till lotsverket, är afsedd till bestridande af detta verks behof. Det synes nu hafva uppstått en brist i verkets kassa, hvilket föranledt Kongl. Maj:t att, med begagnande af sin grundlagsenliga rätt, bestämma en förhöjning af fyr- och båkafgiften. En kungörelse derom utfärdades den 26 Januari innevarande år. För att nu denna afgift icke skall blifva för sjöfarten allt för mycket betungande, inkom Kongl. Maj:t med begäran om att en motsvarande lindring i lastpenningarne skulle beredas sjöfarten. Förhöjningen i fyr- och båkafgiften uppgår till 200,000 kronor. En nedsättning i lastpenningarne, motsvarande nämnda summa, eller $\frac{1}{3}$ af hvad de förut utgjort, föreligger nu för Riksdagen till afgörande. Frågan blifver således den: anser sig Riksdagen vilja träda emellan årligen med 200,000 kronor för att underlätta en sådan industri, som sjöfarten? För min del anser jag, att den utredning, som kommit frågan till del så väl i Utskottet som hos Kongl. Maj:t, är lika knapphändig som Utskottets betänkande är kortfattadt. Man har icke fått den ringaste notis om denna förändrings beskaffenhet vidare än att den skulle vara blott och bart en bokföringsåtgärd inom lotsstyrelsen. Men behofvet af förändringen har jag åtminstone icke kunnat finna af den Kongl. propositionen. Med afseende å det sätt, frågan nu framkommit, nödgas jag således, ehuru ogera, yrka afslag å densamma. Det är visserligen sant, att, om Riksdagen afslår Kongl. Maj:ts proposition, sjöfarten under detta år kommer att drabbas af en ökad utgift. Jag vet icke om denna industri är hårdare beskattad än andra näringar och sålunda icke kan bära en ökad beskattning, men jag kan likväl icke tänka mig att så är förhållandet. För min del tror jag att det hade varit bättre, om Kongl. Maj:t inkommit till Riksdagen med begäran om en bestämd anslagssumma till lotsverket, derest detta verk vore i behof af ökade inkomster, och icke sökt förhöja dem genom en bokföringsåtgärd.

Jag får yrka afslag å förevarande förslag.

Herr Statsrådet Forssell: Några talare hafva velat antyda, att detta ärende icke skulle vara af Kongl. Maj:t rätt behandladt eller

Om nedsätt-
ning af last-
penningarne
samt annan
ändring af
tulltaxeund-
rättelserna.
(Forts.)

icke fullkomligt fornenligt inkommit till Riksdagen. Ärendet har likväl i sin helhet handlagts så, att Kongl. Maj:t, med begagnande, såsom en talare nyss anmärkt, af sin grundlagsenliga rätt, höjt en afgift på sjöfarten, hvilket befunnits nödvändigt för att upprätthålla en för sjöfarten oundgänglig institution: lots- och fyrväsendet. Der- efter har Kongl. Maj:t inkommit till Riksdagen med hemställan, det Riksdagen ville eftergifva motsvarande belopp af en annan å sjöfarten hvilande afgift, i ändamål att på det hela denna näring icke måtte blifva utsatt för någon större beskattning än nu.

Då frågan om lastpenningarne förut vid tvenne tillfällen före- varit hos Riksdagen, har man mot deras nedsättning, om jag minnes rätt, hufvudsakligen anfört det skäl, att sjöfartsnäringen lika så väl som åtskilliga andra näringar kunde bära de skatter som den då bar, och att det icke borde ifrågakomma att lindra afgifterna på denna näring, förr än en liknande förmån komme vissa andra näringsidkare till del.

Jag vill nu fästa uppmärksamhet på två förhållanden, som vä- sentligen ändrat ställningen. Dels har Kongl. Maj:t vid denna riks- dag gjort framställning om lindring i skatterna för åtskilliga andra näringar utom sjöfarten, dels är det nu icke ens fråga om att på det hela medgifva någon lindring för sjöfarten, utan endast derom att dessa afgifter och skatter icke må förhöjas. Jag hoppas att Kam- maren vid fattande af sitt beslut måtte taga hänsyn till båda dessa förhållanden.

Hvad slutligen beträffar en talares anmärkning derom, att fyr- och båkafgiften höjts för en del fartyg, nemligen för ångbåtsflottan, med 12 öre, men att deremot i lastpenningarne för samma fartyg föreslagits nedsättning med endast ett öre, och att denna disproportion skulle innebära en orättvisa, så måste jag fästa uppmärksamheten derå att disproportionen och orättvisan äro helt och hållet skenbara. Eu föregående talare har så fullständigt utredt förhållandet med fyr- och båkafgiften och grunden för dessa afgifters utgående, att jag icke behöfver närmare inlåta mig på denna fråga. Jag vill endast fästa uppmärksamheten derå, att *om* här icke varit fråga om att medgifva någon nedsättning i lastpenningarne i sammanhang med en motsva- rande förhöjning i fyr- och båkafgiften, utan allenast, såsom rättvist blifvit befunnet, att bestämma lika afgifter för ång- och segelfartyg, *då* skulle lastpenningarne för ångfartyg blifvit bestämda, om jag icke misstager mig, till omkring 20 öre, i stället för att de för närvarande utgå med 15 öre. Nu deremot, då frågan tillika gälde att nedsätta afgiften på det hela, har nedsättningen för ångfartyg blifvit ett öre pr ton, d. v. s. ångfartygen hafva fått betala 14 öre i lastpenningar i stället för 20 öre, hvilket de i annat fall egentligen hade bort erlægga.

Under sådana förhållanden tror jag icke, att Kammaren eller ångbåtsflottan egentligen skulle något vinna på en återremiss, utan anser att det för sjöfarten på det hela och äfven för ångfartygen särskildt skulle vara lyckligt, om Kammaren ville bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Peyron: Jag har endast några ord att säga med anledning af Herr vice Talmannens yttrande angående det "Morsonska" mätningssystemets liberalitet och hans påstående att, enligt detta system, det vore endast det *effektiva* lastrummet som mätes. Jag vidhåller mitt yttrande att detta gäller icke ångbåtar, men väl segelfartyg. Att af 78 efter det nya systemet uppmätta ångfartyg det endast är 5, hvilkas uppmätning närmat sig det rätta förhållandet, vill jag icke bestrida, men att af under sista året uppmätta ångare en stor del utfallit så ogynnsamt, att de med 20, 30 ända till 40 procent öfverskridit hvad man vid reduceringen från nylåster till tons hade bort vänta, är mig fullständigt bekant. Jag skulle vara glad om jag hade listorna på dessa nyuppmätta ångfartygen nu tillgängliga, för att visa att just i dessa dagar en mängd ångfartyg blifvit uppmätta till ett tontal som är alldeles orimligt.

Slutligen säger samme talare, att ångfartygen fått en motsvarande lindring på annat sätt. Jag hade väntat detta svar. Lindringen skulle bestå deri, att de efter 5 resor befrias från fyr- och båkafgiften för öfriga resor under året. Ja, för Göteborg, Malmö och alla orter på västkusten är detta onekligen en betydlig fördel, men för ostkusten har denna eftergift nästan ingen betydelse. Möjligen för lastfartygen på Lübeck och Åbo m. fl. närbelägna orter, men icke för dem som sköta den stora trafiken på aflägsnare farvatten och som redan förut hafva det svåraste arbetet att tälla på världsmarknaden, emedan dessa icke medhinna att göra mer än 5 resor på året. Jag har mig till och med bekant, att denna lindring tillkommit just med afseende derå att de stora ångfartygen, som lemna största tributen till fyr- och båkmedlen, icke skola komma i åtnjutande af densamma.

Herr Nils Larsson: Den ärade talare, som nu senast uppträdt före mig, har hufvudsakligen klagat öfver att den af Kongl. Maj:t vidtagna åtgärden, att i afseende å fyr- och båkafgiftens belopp ställa segelfartyg och ångbåtar lika, skulle vara orättvis mot dessa senare. Han har dock icke framlagt något slags bevis för detta sitt påstående. Han har visserligen yttrat, att, om han haft med sig en lista på de under senaste tiden efter det nya sättet uppmätta ångbåtar, han skulle kunnat visa att hans påstående vore riktigt. Men jag får bekänna, att det icke så litet förundrat mig, att, då den ärade talaren ämnat uppträda klandrande mot den af Kongl. Maj:t vidtagna åtgärden för att i densamma åstadkomma ändring, han icke på samma gång medtagit de handlingar, hvarigenom han kunde styrka sitt påstående i detta afseende. Han nämnde emellertid, att det af honom anmärkta missförhållandet skulle kunna visas af de uppmätningar, som under senaste tiden egt rum. Jag har mig också bekant, att det finnes åtskilliga ångfartyg, uppmätta på senare tid, hvilka fått ett tontal ganska betydligt i förhållande till deras förut uppmätta lästetal, men jag vet tillika, att många ångfartyg, som uppmättes under år 1875, fått ett lindrigare tontal, d. v. s. ett tontal i förhållande till lästetalet, som för rätt många af dem medfört en lindrigare afgiftspligtighet än deras förre lästetal.

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunder-rättelserna.
(Forts.)

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunder-rättelserna.
(Ports.)

Att ett motsatt förhållande i flera fall kan ega rum med fartyg, som efter det nya sättet blifvit uppmätta på allra senaste tiden, förklaras till en väsentlig del deraf, att just i de fall, der man förutsett, att det nya mätningssystemets tillämpning skulle medföra mindre fördelaktiga förhållanden, man sparat så länge som möjligt med att låta verkställa ommätningen, och ådagalägger visserligen äfven att det nya mätningssystemets tillämpning medför, i jemförelse med det gamla, väsentligt olika resultat för olika ångfartyg; men detta bevisar icke att det nya mätningssättet medför något sådant missförhållande emellan ångbåtarna å den ena sidan och segelfartygen å den andra, som skulle kunna rättfärdiga en olikhet i fyr- och båk- samt lastafgifter emellan ångbåtar och segelfartyg. Om man ser saken i sin helhet, lär det således böra medgifvas, att, på sätt vederbörande myndigheter, som derom yttrat sig, jemväl anført, den olikhet i afgifter emellan ångfartyg och segelfartyg, som nu eger rum, icke mera rättvisligen bör fortfora.

En af mina kamrater i Bevillnings-Utskottet har yrkat afslag å den Kongl. propositionen och Utskottets betänkande på den grund, att det icke vore skäl att meddela den nu ifrågasatta lindringen i lastpenningarne. Han har såsom stöd för sin mening anført, att vid ett föregående tillfälle, då det var ifrågasatt att helt och hållet befria sjöfarten från lastpenningarne, hade Riksdagen icke bifallit en sådan framställning. Denna framställning afsåg dock något helt annat än hvad nu är fråga om. Då var fråga om att helt och hållet stryka bort lastpenningarne; nu är fråga om att fatta ett beslut, som på det hela icke medför någon nedsättning i afgifterna å sjöfarten. Man kan nemligen icke säga, att den nedsättning i lastpenningarne, hvarom nu är fråga, medför någon lindring för sjöfarten, då denna i och med detsamma blifver i motsvarande mån tyngre belastad med afgifter till fyr- och båkväsendet.

Jag tror också, att det icke är så alldeles rätt att jemföra lastpenningarne med de grundskatter, som hvila på vår jord. Ett fartyg, vare sig segel- eller ångfartyg, är ingen fastighet, och då man vill rätt beskatta en art af lösegendom, måste man taga i betraktande den princip, som gäller för sådan egendom, och icke den som är bestämd för fastigheter. Om jag då ser till, huru beskattningen på lösegendom eller fortskaffningsmedel, som fartyg ju äro, eger rum, så har jag mig icke annat bekant än att de beskattas på det sätt, att den vinst, som uppkommer af begagnandet, taxeras enligt andra artikeln bevillningsstadgan, och en sådan bevillning får sjöfarten jemväl vidkännas likasom alla andra beskattningsföremål.

Att det nu rådande behovet af ökad anslag till lots- och fyrstaterna skulle afhjelpas på ett annat sätt än det Kongl. Maj:t beslutat, nemligen, såsom bemålde talare uttryckte sig, genom ett direkt statsanslag till dessa inrättningar, kan jag för min del icke finna lämpligare, än det sätt, som nu vidtagits. Jag får säga, att af alla de sätt, som blifvit föreslagna, det att fylla bristen genom ett direkt statsanslag vore enligt min åsigt det minst lämpliga, och jag får uppriktigt bekänna, att, då i Utskottet talades något om att i motiveringen till Utskottets betänkande borde uttryckas den mening, att

Kongl. Maj:t borde hafva framkommit med frågan i en annan ordning än Kongl. Maj:t gjort, nemligen så att Kongl. Maj:t borde af Riksdagen hafva begärt ett direkt anslag till fyllande af berörda brist, så satte jag mig i Utskottet emot, att något sådant skulle i motiveringen intagas, emedan jag först och främst insåg, att, med ett sådant sätt att gå till väga, den olikhet, som för närvarande är gällande, i afgifter för segelfartyg och ångbåtar icke skulle hafva blifvit utjämnd, hvilket ändamål deremot vinnes med de åtgärder, Kongl. Maj:t dels redan vidtagit och dels nu af Riksdagen begärt.

Jag satte mig emot införendet i Utskottets motivering af ifrågasvarande anmärkning äfven på den grund, att jag tror, att, om Kongl. Maj:t skulle hafva gjort framställning om direkt anslag till lots- och fyrstatens behof, så skulle sannolikt hafva svarats, att Riksdagen icke ville gifva ett sådant, emedan den ville, att sjöfarten skulle hädanefter såsom hittills sjelf få vidkännas de kostnader, som upprätthållandet af lots- och fyrväsendet kräfver, och jag tror för öfrigt, att man icke behöfver direkt uppmana Kongl. Maj:t att komma med propositioner om förhöjda anslag, ty jag föreställer mig, att Kongl. Maj:t nog kommer med sådana ändå, när han finner dem nödiga.

Då jag dessutom instämmer i det sakrika anförande, som blifvit af Herr vice Talmannen afgifvet, kan jag nu inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets utlåtande.

Herr Lyttkens: Den siste ärade talaren påstod, att han utom lastpenningarne icke kunde påminna sig någon likartad beskattning på lös egendom, men i det hänseendet får jag påminna honom om hans eget yttrande vid en föregående riksdag, då det var fråga om borttagande utaf den s. k. bergverkstionden, hvilken utgick med ett belopp, beräknadt till en viss del af tillverkningen, som erlades såsom skatt till staten, och hvilket väl måtte vara en skatt, lagd på lös egendom.

För min del hyser jag icke den åsigten, att man skall lindra den ena kategorien af skatter, utan att man också på samma gång gör nedsättning i grundskatterna.

Hvad åter sjelfva saken beträffar, så yttrade den ärade talaren, att han varit emot att regeringen skulle särskildt för detta ändamål begära direkt anslag, men för min del kan jag icke inse annat, än att regeringen gjort det, då den höjt fyr- och båkafgiften och begär nedsättning i lastpenningarne, som stå direkt under Riksdagen och icke kunna höjas eller sänkas utan Riksdagens samtycke, hvilket deremot är fallet med fyr- och båkafgifterna.

Då regeringen nu, efter att hafva höjt fyr- och båkafgiften, föreslagit en motsvarande nedsättning i lastpenningarne, är detta, efter hvad jag kan förstå, icke något annat än omflyttning af en statsinkomst från en skatteform till en annan.

Upphörande af lastpenningarne har tvenne gånger förut ifrågasatts och sista gången vid 1872 års riksdag, då Herr Peter Olsson från Helsingborg i ett sakrikt föredrag vederlade dem, som yrkade, att de skulle borttagas, på de skäl han då anförde.

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunder rättelserna.
(Forts.)

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunder rättelserna.
(Forts.)

Han yttrade nemligen bland annat: "Då man framhållit, att sjöfartsnäringen skulle synnerligen tryckas af lastpenningarne, torde det icke böra lemnas å sido, i hvilket förhållande våra afgifter på in- och utgående fartyg stå till afgifterna i utländska hamnar. Jag har här i min hand tillförlitliga uppgifter på de afgifter, som drabba fartyg i utländska hamnar; tiden medgifver dock icke något referat häraf. Men jag vågar påstå, att, så vidt jag vet och min praktiska erfarenhet gifver vid handen, afgifterna i våra hamnar icke uppgå till samma belopp som i de flesta utländska. De afgifter, som i utländska hamnar äro lagda på dit inlöpande fartyg, kunna hänföras till tre slag, nemligen afgifter till *staten*, till *kommunen* och till *enskilda personer*. Om jag än måste medgifva rigtigheten af en föregående talares antydning, att afgifterna till *staten* i vissa utländska hamnar äro icke större, utan må hända mindre än våra, så vågar jag dock påstå, att, om man sammanräknar alla de i utländska hamnar utgående afgifterna, resultatet deraf blir det, att utgifterna i vårt land icke äro så stora som i utlandet. Jag har icke heller under den tid, jag befraktat fartyg, förspott någon klagan i detta afseende".

På dessa skäl yrkade han då afslag å Utskottets framställning vid den riksdagen. Det är visserligen en sanning, att det då var fråga om borttagande af alla lastpenningar, men hvad hindrar oss från att nu efter hand göra detsamma. Hvad lots- och fyrväsendet beträffar, medgifver jag, att i dess kassa, som Kongl. Maj:t utan Riksdagens hörande eger att förvalta, uppstått behof af mera penningar, emedan deri uppkommit brist, men denna brist har föranledts dels deraf, att flera nya fyrar på sista tiden inrättats och dels af inrättande af ett särskildt embetsverk samt löneförhöjning för lots- och fyrstatens tjenstemän.

Då Kongl. Maj:t af Riksdagen begärde anslag till detta särskilda embetsverk, som förut stod under Sjöförvaltningen, vägrade Riksdagen detta, men året derefter begagnade Kongl. Maj:t sig af sin rätt att utan Riksdagens medgifvande använda fyr- och båkmedlen och inrättade embetsverket med tillhjälp af dessa medel.

Då man kunde förutse, att dessa penningar icke utan nya tillskott skulle förslå, så begagnade Kongl. Maj:t sig af den utväg som fans, nemligen att höja fyr- och båkafgifterna, men för att icke väcka allt för mycket missnöje hos fartygsegare och skeppsredare vidtog han den utvägen att på samma gång föreslå en motsvarande nedsättning i lastpenningarne, hvilket är detsamma ungefär som att begära nytt anslag. För min del anser jag ett sådant sätt att gå till väga innefatta en omväg, som visserligen kan vara riktig, men som jag dock finner vara af den beskaffenhet, att jag icke med min röst vill dertill bidra. Jag instämmer derföre i det yrkande om afslag, som förut framstälts af en annan talare på hallandsbänken, och på samma gång tillåter jag mig uttala den önskan, att man måtte kunna så hushålla med fyr- och båkmedlen, att de blifva för sitt ändamål tillräckliga.

Herr E. G. Boström: Den nu föredragna frågan beror väl ytterst på huruvida det förhållande mellan nyläster och tons, som bestämdes

genom 1874 års författning, är riktig eller icke, eller med andra ord om ett ångfartyg af tusen tons dräktighet lastar lika mycket som ett segelfartyg af samma dräktighet. Detta har jag hört bestridas af en sakkunnig talare på stockholmsbänken, hvaremot en annan talare påstått att så vore förhållandet. Något skäl för den ena eller andra åsigten har jag för min del ej hört, och jag ber få erinra, att man endast på erfarenhetens väg kan komma till någon öfvertygelse derom.

Herr vice Talmannen uppgaf, att erfarenheten från mätningen af 78 fartyg låge till grund för det nu framlagda förslaget. En annan talare på stockholmsbänken uppgaf deremot, att erfarenheten från uppmätningen af ej mindre än 2,000 legat till grund för 1874 års författning.

Om än, såsom jag hörde af denne talare, han hemtade denna uppgift ur sitt minne, och att han derföre möjligen uppgifvit för höga siffror, kan dock misstaget ej vara så stort, att icke det antal mätningar, som legat till grund för 1874 års författning, varit vida större än det, som ligger till grund för Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition.

En ytterligare utredning häri torde derföre ej kunna skada.

Dessutom vill jag erinra om den ofantligt stora skyndsamhet, hvarmed denna fråga blifvit behandlad. Kongl. Maj:ts proposition är daterad den 2 Mars detta år, och ehuru vi ännu icke kommit längre än till den 17 Mars, har den dock tvenne gånger blifvit här bordlagd och behandlad inom Utskottet. Jag tror icke, att denna skyndsamhet är förenlig med den lugna och mångsidiga pröfning, som alltid bör föregå ett Riksdagens beslut.

En annan sak, som jag äfven anser böra tagas i betraktande, är den, huruvida det kan vara lämpligt att under den stora utveckling, hvari vår ångbåtsflotta befinner sig, pålägga den så höga afgifter, som nu föreslås. Då fyr- och båkafgiften utgår med 30 öre per ton, och lastpenningarne, enligt det föreliggande förslaget, komme att bestämmas till 14 öre per ton, blifver afgiften sammanlagdt 44 öre per ton, och då denna komme att utgå både vid fartygets in- och utgående, måste således ett fartyg af 1,000 tons dräktighet vidkännas en utgift af 880 kronor. Jag hemställer, om det kan vara skäl att under dessa dåliga tider på detta sätt betunga sjöfarten.

För öfrigt kan jag icke se, hvarföre man icke skulle kunna dröja något med den ifrågasatta förändringens genomförande. Såsom Herrarne veta, komma genom densamma ångfartygen att erhålla en vinst af endast ett öre, men segelfartygen en vinst af 8 öre per ton. För ångarne torde en ökning eller minskning af ett öre ej betyda så mycket och, då man härjemte betänker, att segelflottan hufvudsakligen går på Norrland och att sjöfarten på denna del af landet sannolikt icke tager sin början förr än i senare hälften af Maj månad, synes ingen fara vara för handen, om ej den Kongl. kungörelsen om lastpenningarne hinner utkomma till den 1 April, utan alla skäl tala för att genom en återremiss få frågan mera utredd. På grund häraf får jag förena mig med Herr Peyron i hans yrkande om återremiss.

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxe-underrätelserna.

(Forts.)

Om nedsättning
af lastpenning-
arne samt
annan ändring
af tulltaxe-
underrättel-
serna.
(Forts.)

Herr Statsrådet Lagerstråle: En talare på stockholmsbänken har här framställt åtskilliga anmärkningar emot den af Kongl. Maj:t meddelade bestämmelsen om beräkning af ett för ångfartyg och segelfartyg lika tontal, och till stöd för sin åsigt om lämpligheten deraf, att en olika beräkningsgrund för dessa tvenne slag af fartyg fortfarande vore i nämnda afseende gällande, åberopade samme talare Kongl. förordningen af den 5 Juni 1874. Jag tillåter mig då att hänvisa till hvad Kongl. Maj:t yttrar i ingressen till nämnda nådiga förordning. Der heter det nemligen: "så hafve Wi likväl, hvad särskildt fyr- och båkafgiften beträffar, funnit godt att tills vidare och intill dess fullständig omarbetning af lotsförfattningarne kan vara verkställd, nu meddela de förändrade föreskrifter rörande utgörande af samma afgift och uppbörden deraf, som af förhållandena påkallas." I det utlåtande, som i ämnet afgafs af Kommers-kollegium, Generaltullstyrelsen och Förvaltningen af sjöärendena hade, med ledning af de förändrade bestämmelser, som redan derförinnan blifvit fastställda i afseende på fartygs uppmätning, gjorts en uträkning för att finna det belopp, hvarmed ifrågavarande afgifter under mellantiden borde utgå, för att segelfartyg och ångfartyg af dessa afgifter skulle drabbas i samma proportion, hvarefter de utgått enligt det gamla och skulle komma att utgå efter det nya skeppsmättningsreglementet; men i samma utlåtande uttalade sig begge de nämnda embetsverken i den syftning, att det vore önskligt, att, sedan det nya skeppsmättningsreglementet i dess fulla utsträckning blefve gällande — d. v. s. från och med den 1 April innevarande år — tonafgiften sattes lika för ångfartyg och för segelfartyg. Med föranledande af detta utlåtande remitterade Kongl. Maj:t ånyo frågan om lämpligheten af en sådan likställighet mellan ångfartyg och segelfartyg för yttrandes afgifvande till de förenämnda embetsverken och dessutom till åtskilliga handels- och sjöfartsnämnder. Bland de af dessa föreningar, som tillstyrkte en sådan likställighet, var äfven Stockholms handels- och sjöfartsnämnd. Deremot afstyrktes förslaget af 2:ne andra handelsföreningar, den i Norrköping, och jag mins icke hvilken mera, men de fyra öfriga, och deribland, som sagdt, Stockholms handels- och sjöfartsnämnd tillstyrkte förändringen; och lika så de båda embetsverken, hvilka sistnämnda äfven vid sitt utlåtande fogade ett förslag till förändring i sjelfva skeppsmättningsreglementet. Men om skeppsmättningsförfattningen af år 1874 är baserad på rigtiga grunder, torde det falla af sig sjelf, att, då enligt denna författning såsom utgångspunkt för bestämmande af ett fartygs dräktighet faststälts kubikinnehållet af den last fartyget kan bära af beskaffenhet att därför erlägges frakt, och då i följd deraf för ångfartyg beräknas vissa afgiftsria rum; det torde, säger jag, under sådana förhållanden falla af sig sjelf, att något rimligt skäl icke finnes, hvarföre ångfartyg skulle draga lägre tonafgift än segelfartyg: det förra kan ju intaga last till lika stor del af sitt uppmättna utrymme som det senare. Vål är det sant, att enligt det skeppsmättningsreglemente, som förut var gällande, då dräktigheten beräknades icke efter utrymmet utan efter tyngden af den last fartyget kunde bära, hade i följd af den praxis, som utbildat sig, ångfartygen fått en viss fördel, i afse-

ende på uppmätningen, framför segelfartygen, och det var denna för- del, som genom förordningen af den 5 Juni 1874 *tills vidare* blef be- kräftad. Men äfven denna författning utgick från den synpunkten, att, så snart en ommätning af samtliga fartygen hunnit försiggå, d. v. s. efter den 1 nästkommande April, detta *tills vidare* borde upphöra, och detta är just hvad Kongl. Maj:t i sin förevarande proposition före- slagit. Skulle det emellertid komma att visa sig, att ångfartygen genom den redan vidtagna och den nu föreslagna förändringen blifva lidande i förhållande till segelfartygen, så torde till häfvande af en sådan olägenhet en förändring böra vidtagas icke i fråga om båda slagens af fartyg likställighet i afseende på beräkningen af tonafgiften, utan i de fastälda grunderna för fartygs uppmätning, och utvägar till en sådan förändrings ävägbringande lära väl icke vara svåra att finna, om nemligen det skulle visa sig, att en sådan förändring vore af behovet påkallad. Redan enligt det nu gällande skeppsmätningsreglementet har Generaltullstyrelsen fått sig öppen lemnad rätt att för vissa undan- tagsfall medgifva frihet från eller nedsättning i det afgiftspligtiga ton- talet; och jag föreställer mig, att genom begagnande af denna General- tullstyrelsen lemnade rätt skall redan nu kunna åstadkommas en för vissa fartygscerter måhända väl behöflig lindring.

Under diskussionen i denna fråga har emellertid äfven förekommit uttalanden i det syfte, att hela den ifrågasatta eftergiften beträffande lastpenningarne skulle vara obehöflig och obillig. I detta afseende tror jag för min del, att, äfven om denna eftergift icke kommer att lända ångbåtsflottan till så stor fromma, som en representant i denna Kammare synes hafva önskat och här yrkat, det dock icke skall kunna bestridas, det ju icke genom den föreslagna förändringen en lindring tillskyndas äfven denna del af vår handelsflotta, helst jag före- ställer mig, att den likställighet i afseende på ifrågavarande afgifters utgörande, som genom den nu gällande författningen blifvit mellan ång- fartyg och segelfartyg faststald, skulle, om förevarande betänkande icke bifölles, leda derhän att lastpenningarne för den kommande tiden blefve fastställda att utgå med det högre belopp äfven för ångfartyg, som för närvarande efter tontalet utgöres för segelfartyg.

Herr Hedin: Ett rent afslag å det föreliggande förslaget kan rimligtvis icke komma i fråga. Men Kammaren är dock i tillfälle att välja emellan tvenne alternativ. Det ena vore att återförvisa ärendet till förnyad behandling af Utskottet, det andra att bifalla förslaget, men med ogillande af Utskottets motivering. Under hänvisning till de uppgifter, som lemnades af en talare på stockholmsbänken, får jag, för min del, uttala den önskan, att ärendet måtte i det syfte, som han angaf, varda till Utskottet återförvisadt, emedan Utskottet då kunde blifva i tillfälle att åstadkomma en fullständigare utredning af frågan, än den, som ligger till grund för Kongl. Maj:ts proposition. Jag föreställer mig äfven, att detta sätt att lösa frågan skulle vara behagligare för Utskottet sjelf. Ty, om frågan återremitterades, blefve Utskottet satt i tillfälle att beriktiga och följaktligen äfven urskulda de misstag, hvartill Utskottet gjort sig skyldig, då Utskottet sagt, att

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxe- underrättelserna.
(Forts.)

Om nedsättning
af lastpenning-
arne samt
annan ändring
af tulltaxe-
inderrättel-
serna.
(Forts.)

den ifrågasatta regleringen af sättet för lastpenningarnes utgörande skulle equivalera den förhöjning uti fyr- och båkafgiften, som af Kongl. Maj:t blifvit påbuden. Jag förbiser naturligtvis icke, att Utskottet stöder sitt påstående på uppgifter, hemtade ur Kongl. Maj:ts proposition. Men Utskottet vet nog, att Kongl. Maj:t icke alltid är ofelbar. Så erhöilo vi härom dagen upplysning om, att en uti Kongl. Maj:ts proposition angående norrländska stambanan meddelad uppgift om hvad två norrländska landsting yttrat i fråga om banans sträckning, icke vore riktig, och nu har här till öfverflöd blifvit bevisadt, att den af Kongl. Maj:t föreslagna nedsättningen i lastpenningarna icke equivalerar den skedda förhöjningen af fyr- och båkafgiften. Min önskan är således, såsom jag redan nämnt, att ärendet blir återremitteradt till Utskottet i det syfte, som den ärade talaren på stockholmsbänken angifvit. Men det kan väl hända, att Kammaren icke är hågad för en sådan åtgärd, och i sådant fall föreslår jag, att Kammaren väljer det andra alternativet. Gifvet synes mig, att Kammaren icke kan rent bifalla Utskottets betänkande, sådant det föreligger, enär Kammaren derigenom gifve sin sanktion åt en uppgift, hvars oriktighet blifvit ådagalagd, men hvilken händelsevis råkar vara det *enda* motiv, som Utskottet anfört i sitt betänkande.

Jag kan icke tro, att Kammaren har lust att genom ett rent bifall till det föredragna betänkandet förklara, att densamma äfven gillar en motivering, som består i ingenting annat än *en enda oriktig* uppgift. Och på det denna sak måtte tagas i öfvervägande, anhåller jag om proposition derå, att Kammaren bifaller Utskottets förslag med ogillande af dess motivering.

Herr Nils Larsson: Den nästföregående talaren har temligen positivt påstått, att den uppgiften skulle vara oriktig, att, om den nedsättning, Kongl. Maj:t föreslagit i lastpenningarne, bifölles, denna lindring i afgiften för sjöfarten skulle equivalera mot den förhöjning, som Kongl. Maj:t bestämt i fråga om fyr- och båkmedlen. Hvarifrån den ärade talaren fått denna bestämda åsigt vet jag icke närmare än jag hörde talaren hänföra sig till hvad som anfördes af en annan talare på stockholmsbänken, nemligen Herr Peyron. Jag skall då anhålla att få fästa uppmärksamheten derpå, att, då Kongl. Maj:t och Bevillnings-Utskottet talat om equivalent, kan naturligen hvarken Kongl. Maj:t eller Bevillnings-Utskottet mena, att afgifterna tillsammans lagda efter denna ifrågasatta förändring skola utfalla precis lika som förut för hvarje särskild båt, utan Kongl. Maj:t och Bevillnings-Utskottet hafva talat om sjöfartsrörelsen i sin helhet, och då vill jag väl se, om den ärade talaren kan komma och påvisa, att grundade skäl finnas för antagandet, att någon oriktighet i uppgiften förekommit. Att uppgiften är absolut riktig, är en sak, hvarför jag icke vågar bestämdt svara, emedan jag naturligen hvarken haft tillfälle till eller varit mäktig att uppgöra en sådan beräkning, som skulle erfordras för att utröna detta; men jag vet, att vederbörande embetsverk varit sysselsatta med denna uträkning ganska lång tid; att de insamlat alla materialier, som för en sådan uträkning varit behöfliga; samt att

de verkställt densamma så noggrant, som de kunnat åstadkomma; och jag tror att denna noggrannhet gjort, att man träffat det precis rätta. Det är en uträkning så noggrann, att man mycket väl vet till hvilket belopp per ton lastpenningarne böra sättas för att eftergiften på det hela skulle komma till precis samma belopp, som ökningen i afgiften af fyr- och båkmedlen utgör, naturligen alltid under antagande, att sjöfarten är precis lika — något som man väl icke bestämdt kan förut-sätta, emedan sjöfarten kan utvidgas och inskränkas — men sådant är ju något, hvartill man i en kalkyl icke kan taga så noga hänsyn. Då man skall uppgöra en beräkning sådan som den ifrågavarande, är det klart, att man måste tänka sig ett lika omfång af sjöfarten i det ena som andra fallet, och då så skett vill jag påstå, att uträkningen är precis riktig och ytterst noggrann. Den går så långt i noggrannhet, att man deraf kan finna, hurusom, om man skulle fordra, att nedsättningen i afgiften för lastpenningarne, på det hela taget, skulle bestämmas att motsvara förhöjningen i fyr- och båkafgiften, lastpenningarne bort per ton bestämmas till 13,99 öre. Nu har man föreslagit dem till 14 öre; således 0,01 öre per ton högre än den siffra som skulle bestämmas, i händelse man, på det hela taget, skulle få sänkningen i det ena fallet att precis motsvara höjningen i det andra.

I fråga för öfrigt om begäran om återremiss, ber jag än vidare få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att saken brådskar. Det är nödvändigt, att den författning, som skall komma att utfärdas, sedan nemligen Riksdagen fattat beslut i saken, utkommer den 1 April; vi haiva i dag den 17 Mars och det är således icke många dagar dit. Några dagar ätgå väl, äfven om återremiss icke sker, innan skrifvelseförslaget kan hinna att uppsättas och af Kamrarne justeras samt till Kongl. Maj:t aflemnas. Det må väl dessutom rimligtvis medgifvas, att någon dag kan behöfvas för Kongl. Maj:t att uppsätta och utfärda författningen.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr E. G. Boström: Jag är uppkallad af Herr Nils Larssons yttrande, att det skulle vara till komplett evidens bevisadt, det den ifrågavarande uträkningen vore precis riktig. Jag beklagar endast, att Bevillnings-Utskottet icke funnit lämpligt att bevisa detta för Kammarens öfriga ledamöter, utan behållit det för sig sjelf. För den, som icke i likhet med Bevillnings-Utskottets ledamöter egt tillgång till samtliga handlingar, har det icke varit så särdeles lätt att sätta sig in i saken. Lyckligtvis utdelades i går Kongl. Kommerskollegii berättelse.

Med ledning af de uppgifter, som derur kunna erhållas, har jag sökt göra några beräkningar, huru saken ställer sig.

Jag har då funnit, att år 1875 var antalet in- och utklarerade ångbåtar 12,365 stycken om 1,885,544 tons. Då ångbåtarna nu betala per ton 18 öre i fyr- och båkafgift och 15 öre i lastpenningar, men skola erlägga respektive 30 och 14 öre, blifver deras förlust 11 öre per ton eller kronor 207,409: 84. Af seglare deremot var antalet

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxe-underrättelserna.
(Forts.)

*Om nedsätt-
ning af last-
penningarne
samt annan
ändring af
tulltaxeunde-
rättelserna.
(Forts.)*

27,023 stycken om 3,394,035 tons. Dessa betala nu respektive 26 och 22 öre och skola erlägga respektive 30 och 14 öre, således för dem en vinst af 4 öre per ton, eller kronor 135,772: 20. Således en förlust för sjöfarten af kronor 71,637: 64.

Jag vill dock medgifva, att dessa siffror ej äro exakta, ty jag har i denna beräkning medtagit alla fartyg, så väl lastade som barlastade, hvilka senare ju betala lägre afgifter, och det kan derföre vara möjligt, att ej någon förlust drabbar sjöfarten i dess helhet. Men hvad deremot är påtagligt, det är att det är på ångbåtarnes bekostnad, som denna utjemning vinnes.

Men ångbåtarna spela dock ingen obetydlig roll numera. Från utrikes ort ankommo 1875 6,234 stycken om 945,550 tons mot 13,503 seglare om 1,694,235 tons och afgingo 6,111 ångfartyg om 939,994 tons mot 13,520 seglare om 1,700,070 tons. Äfven torde vara att taga i betraktande den snabba utveckling, hvori ångbåtsflottan varit stadd, då under de tre åren 1872—1874 de utrikes ifrån komna ångfartygen ökats från 4,453 stycken om 660,609 tons till 6,287 stycken om 1,072,921 tons, och till utrikes ort afgångna ökats från 4,290 stycken år 1872 om 663,304 tons till 6,127 stycken om 1,061,730 tons år 1874.

Det är med dessa förhållanden för ögonen, jag ansett betänkligt att så betunga ångfartygen, och jag vidhåller derföre för erhållande af vidare utredning mitt yrkande om återremiss.

Herr Statsrådet Forssell: Den af en ärad talare på stockholmsbänken mot den Kongl. propositionen skarpt och hårdt framkastade beskyllning för origtiga uppgifters meddelande tror jag mig såsom kontrasi- gnant kunna taga temligen lugnt, då, såsom en annan ärad talare nyss visade, hans anklagelse beror på en missuppfattning af den uti ifrågavarande Kongl. proposition lemnade uppgift. Deremot vill jag fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att en återremiss verkligen skulle vålla någon olägenhet, då den författning, hvarom fråga är, bör, om den redan i vår skall tillämpas, vara utfärdad före den 1 instundande April, på det enhet, ordning och reda må kunna åstadkommas vid bestämmande af så väl lastpenningar som fyr- och båkafgifter. Jag betviflar också, att Bevillnings-Utskottet under den återstående tiden af riksmötet har tid och krafter nog för att kunna åstadkomma en grundligare och noggrannare utredning af dessa förhållanden, än som redan blifvit af vederbörande embetsverk åvägabragt. Denna fråga har genomlupit alla instanser. Den har behandlats af Generaltullstyrelsen, Lotsstyrelsen, Kommerskollegium och Förvaltningen af sjö- ärendena. Derunder har, enligt hvad mig är bekant, Generaltullstyrelsen, med anlitande af flera embetsmäns krafter, under en tid af tre veckor verkställt de mest noggranna beräkningar för att komma till en exakt siffra vid lastpenningeafgiftens bestämmande. Jag tviflar på att Bevillnings-Utskottet skall kunna ändra något det ringaste på denna siffra. Icke heller tror jag, att Utskottet kan komma till ett mera tillfredsställande resultat med afseende å ångbåtsflottan, under annan förutsättning än att Utskottet ändrar den grund, som Kongl. Maj:t

ansett vara den rigtiga för ångbåtsflottans och segelflottans beskattning. Kongl. Maj:t har på grund af förutgången utredning funnit, att, såsom en föregående ärad talare äfven nämnde och jag sjelf nyss antydde, ångbåtsflottan allt sedan år 1874 af den haft en bestämd fördel framför segelflottan. Denna utredning visar, bland annat, att med tillämpningen af 1874 års författning för ett stort antal ångfartyg afgifterna uppgått till nitton procent mindre belopp än enligt förut gällande lagstiftning. Det har derfor nu gällt att häfva det missförhållande som sålunda uppkommit mellan ångbåtsflottans och segelflottans beskattning, på samma gång man dermed haft att kombinera en förhöjning i den ena skeppsafgiften och en motsvarande förminskning i den andra. Det är denna kombination som gjort det möjligt för åtskilliga här uppträdande talare att med ett sken af sanning påstå, att ångfartygen icke fått tillräckligt stor nedsättning.

Om nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeundermåttelserna.
(Forts.)

Herr Hedin: Jag ber att, med anledning af hvad Herr Finansministern och äfven den ledamot af Bevillnings-Utskottet, som nyss hade ordet, yttrade, få erinra, att det påstående, som jag gjorde och hvilket jag vidhåller, nemligen att det enda motivet för Utskottets hemställan är grundadt på misstag om faktiska förhållanden, fått sin bevisning under denna diskussion af den ärade talaren på stockholmsbänken.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, framstälde Herr Talmannen propositioner enligt de yrkanden, som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag derå, dels på återremiss och slutligen derpå, att Kammaren, med ogillande af motive-ringen, måtte bifalla hvad Utskottet föreslagit.

Herr Talmannen fann den först framställda propositionen hafva blifvit besvarad med öfvervägande ja, men som votering begärdes, blef, sedan yrkandet om afslag antagits till kontraposition, en så lydande voteringsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen utföll med 116 ja mot 36 nej, och hade Kammarren alltså bifallit Utskottets hemställan.

§ 10.

Om lagstiftningsåtgärder mot anledninggar till olyckor till sjös.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 13, i anledning af väckt förslag om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning af de lagstiftningsåtgärder, hvilka kunna och böra vidtagas mot anledninggar till olyckor till sjös.

Herr Axel Bergström hade i motion, N:o 23, förnyat sitt vid sistlidne riksdag framställda förslag, "att Riksdagen måtte besluta aflåtande till Kongl. Maj:t af underdånig skrifvelse, innefattande anhållan *dels* att Kongl. Maj:t ville låta genom särskildt dertill förordnade sakkunnige män verkställa fullständig utredning om de lagstiftningsåtgärder, hvilka lämpligen kunna och böra vidtagas mot sådana anledninggar till olyckor till sjös, hvilka det kan ankomma på lagstiftning att undanröjja och förebygga, samt, efter pröfning af komiterades betänkande och med Riksdagens medverkan, der sådan enligt grundlagarne erfordras eller eljest af Kongl. Maj:t anses önskelig, utfärda författningar i ämnet, *dels* ock att, derest reformer uti ifrågakämd sifftning af den norska lagstiftningen jemväl ifrågakomma, egna nådig omsorg deråt, att reformerna af de begge förenade rikenas lagstiftning varda vidtagna och utförda så likformigt, som det mellan rikena bestående statsrättsliga förhållande medgifver."

Utskottet hade på anförda skäl hemställt, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Ordet begärdes af

Herr Axel Bergström, som yttrade: Herr Talman! Det torde vara i Kammarrens minne, hurusom jag vid förra riksdagen väckte en motion af alldeles samma innehåll som den, hvilken nu är föremål för Kammarrens pröfning. Lag-Utskottet har också uti sitt vid denna riksdag öfver motionen afgifna betänkande erinrat om detta förhållande. Motionen blef förra gången, liksom nu, af Utskottet afstyrkt, då hufvudsakligen på två skäl, det ena: att regeringen redan tagit frågan om hand, och det andra: att lagstiftningen i ämnet borde, så vidt möjligt vore, blifva hos de sjöfartsidkande folken likformig, hvadan det icke vore lämpligt, att för det dåvarande och innan de förnämsta sjömakternas lagstiftning vunnit erforderlig utveckling, någon åtgärd i den af mig angifna rigtning vidtoges. Då ärendet förra gången förekom inom Kammarren, tog jag mig friheten förneka rigtigheten af den af Utskottet lemnade uppgiften, att regeringen tagit frågan om hand. Jag visade då, att hvad som i frågan förekommit endast utgjorts af följande:

Några tyska undersåter hade hos Kejsrerliga tyska regeringen gjort framställning om vidtagande af enahanda åtgärder mot anledninggar till olyckor till sjös, som i England vidtagits. Detta föranledde tyska regeringen att hos Kongl. Maj:ts regering framställa förfrågan om hvad man i detta afseende ämnade göra i Sverige. Och sedan

Kommerskollegium i frågan afgifvit utlåtande, fick Tysklands härvarande minister det besked, att den väckta frågan vore egnad att påkalla synnerlig uppmärksamhet af Kongl. Maj:ts regering; men att det åsyftade ändamålet, för hvars ernående det vore af vigt, att liknande bestämmelser i ämnet antoges af de förnämsta sjömakterna, endast i högst ofullständig mån kunde uppnås genom åtgärder af Kongl. Maj:ts regering allena; samt att derföre den Kongl. regeringen sannolikt komme att, innan beslut i saken fattades, afvakta icke blott de vidare åtgärder, som torde blifva i England vidtagna, än äfven frågans utveckling i Tyskland.

Så som nyss är nämndt tog jag mig alltså på grund häraf friheten förneka, att Kongl. Maj:t kunde anses hafva tagit denna fråga om hand, enär Kongl. Maj:ts regering då endast afgifvit svar å den från Tyskland framställda förfrågan i nyss berörda hänseende, men icke vidtagit någon som helst åtgärd för frågans lösning.

Hvad åter angick det andra skälet, Lag-Utskottet anförde, eller att man borde söka åstadkomma en med öfriga sjöfartsidkande nationers lagar någorlunda likformig lagstiftning, framhöll en ledamot af denna Kammare, hurusom, om än det äfven i Sverige vore skäl att göra något i den rigtning, motionen åsyftade, tillståndet dock här icke vore så dåligt som i England, och att derföre vi, som arbetade under andra förhållanden, icke skulle låta påtvinga oss lagar, endast för att i detta hänseende erhålla en internationel lagstiftning, äfven om densamma skulle befinnas vara för oss icke allenast obehöflig, utan till och med skadlig; "*den sjuke finge söka botemedel, men icke tvinga en frisk att intaga detsamma*".

Hvad som under debatten inom denna Kammare förekom, föranledde Lag-Utskottets ordförande att yttra, att om förslag i detta ämne ej blifvit väckt förr än nästa — det vill säga innevarande — riksdag, han sannolikt skulle varit en bland dem, som sökt att understödja ett sådant förslag. Detta yttrande jemte mycket annat, som sedan förra riksdagen sig tilldragit, har gifvit mig mod att å nyo väcka förevarande förslag, och det är med tacksamhet jag erkänner, att den köld, hvarmed Lag-Utskottet vid sistlidne riksdag upptog detta förslag, nu betydligt upptinat, och att Lag-Utskottet nu gjort ett rätt vackert medgifvande, på hvilket jag här vill taga fasta. Utskottet säger nemligen, "att de af motionären angifna förhållanden obestriddigen äro af beskaffenhet att fordra en snar lösning". Efter detta medgifvande förklarar dock Utskottet att lösningen är svår och anför några ytterligare skäl, på grund af hvilka Utskottet kommer till samma slut som sistlidne Riksdags Lag-Utskott, nemligen att motionen icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Om man närmare efterser, hvilka dessa ytterligare skäl äro, finner man först, att, sedan den tyske gesandten vid Kongl. Maj:ts hof gjort den framställning, som redan af sistlidne Riksdags Lag-Utskott omnämndes, äfven härvarande danske minister gjort en dylik förfrågan och derå erhållit enahanda svar som den tyske ministern.

Vidare inhemtas, att "Utrikes-departementet, efter det en ny engelsk lag, af den 15 Augusti 1876, innefattande tillägg till handelssjöfarts-

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjö.
(Forts.)

Om lagstiftningens åtgärder mot anledningar till olyckor till sjö.
(Forts.)

lagen, utfärdat, fäst på så väl Kommerskollegii som norska regeringens Departements för det Inre uppmärksamhet på de delar af denna lag, som särskildt anginge främmande fartyg, dervid Utrikes-departementet framhållit, hurusom "dessa bestämmelser utan tvifvel komme att utföra stort inflytande på vår sjöfart och möjligen äfven att i sin tillämpning för densamma medföra åtskilliga olägenheter, men att man likväl icke kunde annat än hålla britiska regeringen räkning för dess bemödanden att förekomma de förluster af lif och egendom, som en bristande kontroll kunde medföra, samt att frågan ur denna synpunkt vore allt för allvarlig för att icke förr eller senare böra tagas under pröfning äfven inom de förenade rikena, ehuru densamma vore så omfattande och berörde så många delvis stridiga intressen, att dess lösning på lagstiftningens väg eller genom administrativa förfoganden endast med största varsamhet och efter förutgången allsidig undersökning torde böra till afgörande förekomma."

Derefter berättas det, hurusom härvarande engelske minister i två skrivelser inför Kongl. Maj:ts regering utvecklat sina åsikter i detta ämne.

Ytterligare omtalas, det Utrikes-departementet genom Kongl. Maj:ts beskickningar sökt göra sig underrättadt om de åtgärder i denna fråga, som andra länders regeringar äro sinnade att vidtaga, och dervid inhemtat, att behovet af en förbättrad lagstiftning i ämnet allmänt erkännes, ehuru svårigheterna att genomföra en sådan, utan att lägga allt för betungande band på skeppsfarten eller menligt inverka på viktiga näringsgrenar, hittills hafva förhindrat andra länder att i vidsträcktare mån ansluta sig till de i Stor-Britannien vidtagna åtgärder i sådant afseende.

Härförutom omnämnes, det Göteborgs handelsförenings fullmäktige uti en den 18 December 1876 till Kongl. Maj:ts aflåten skrivelse fäst uppmärksamhet å detta ämne, likasom Utskottet tror sig veta, att en genomgående granskning af sjölagen, med afsigt jemväl att åstadkomma öfverensstämmelse emellan den svenska och den norska lagstiftningen, lärer vara förestående.

Det är sådana skäl, som föranledt Utskottet att förnya sin framställning till sistlidne Riksdag, det min motion icke måtte till någon vidare Riksdagens åtgärd föranleda. För min del tycker jag dock, att dessa skäl snarare bort föranleda Utskottet att, åtminstone i någon mån, tillstyrka bifall till motionen. Då Utskottet har sig bekant, att en revision af den svenska sjölagen är förestående med syfte att åstadkomma öfverensstämmelse med den norska lagstiftningen, synes det mig icke hafva varit olämpligt föreslå Riksdagen att genom skrivelse hos Kongl. Maj:ts anhålla, att han tacktes dervid taga i öfvervägande jemväl hvad som borde göras i den rigtning min motion angifver.

Det må tillåtas mig att, hvad angår den förväntade revisionen af sjölagen, supplea Utskottets framställning dermed att komitén för afgifvande af utlåtande och förslag angående ordnande af de förenade rikenas konsulatväsende i sitt betänkande *dels* omtalat, hurusom norska och svenska sjölagarnes bestämmelser i fråga om slitande af tvister mellan befälhafvare och

besättning, föredde vissa smärre olikheter, som dock lätt borde kunna undanrödjas, *dels ock* med anledning deraf — och enär gemenskapen mellan de förenade rikena syntes böra medföra, att deras sjölagar, i synnerhet de delar deraf, hvilka skola i utlandet tillämpas af de gemensamme konsulattjenstemännen, icke innehölle afvikelser, hvilka de fleste af bemälda tjenstemän hade svårighet att förstå, — hemställt, "huruvida icke de delar af den svenska och den norska sjölagen, som afhandla förhållandet mellan befälhafvare och besättning, understöd och hemsändande af sjömän, samt andra ämnen, hvarom gifna bestämmelser i utlandet tillämpas, må underkastas en revision, under hvilken en såvidt möjligt fullständig öfverensstämmelse mellan svenska och norska lagen bör eftersträfvast".

Om det nu förhåller sig så, som jag antar, nemligen att det just är denna framställning af konsulskomitén, som kommer att föranleda revision af den svenska sjölagen, i syftemål att bringa den i öfverensstämmelse med den norska i de delar, som angå befälhafvare och besättning m. m., på det att konsulattjenstemännen icke må hafva att följa tvänne olika lagar, synes det mig lämpligt, att komitén behandlar äfven den sidan af saken, min motion afser, hvadan en underdånig anhållan i sådan syftning icke skulle vara ur vägen.

Då man vid förra riksdagen behandlade frågan, antog man allmänligen, att tillståndet öfverhufvud var temligen godt inom den svenska handelsflottan, och att ett sjövärdigt eller sjöodugligt fartyg ytterst sällan, om någonsin, ginge till sjös. Jag inskränkte mig då till, att emot en sådan uppfattning åberopa allmänna uttalanden i pressen och från särskilda sjöassurancesföreningar, men var dels icke rikligen försedd med speciella bevis, dels icke benägen att producera dem, hvaröfver jag förfogade.

Kort efter det frågan i denna Kammare fallit fick emellertid en ledamot af Kammaren från Göteborg sig tillsänd en fullständig förteckning på de sjöolyckor, som förmodas hafva inträffat på grund af vårdslöshet vid fartygs utrustning och förande. Den framställning, Göteborgs Handels-förenings fullmäktige till Kongl. Maj:t afgifvit, omförmåler ock flera af de i nämnda förteckning upptagna sjöolyckor och ådagalägger jemväl i öfrigt, att ett uppskof med frågans lösning icke är förmånligt. Det må tillätas mig att anföra några exempel. Fullmäktige yttra: "Endast under de fem sista månaderna af år 1875 hafva sex stora sjögående ångare totalt förolyckats, nemligen: "Vidar", "L. J. Bager", "Konung Oscar II", "Ran", "Öresund" och "Nordsjön". Fullmäktige känna dessutom, att, under år 1875, fyratioåtta ångare voro utsatta för större och mindre haverier. Reparations- och öfriga kostnader i följd af endast en del af dessa haverier uppgingo till 40 à 50 procent af det försäkrade värdet. Vid ofvannämnda sjöolyckor omkommo, så vidt känt är, fyratioen menniskor. Under innevarande år hafva, enligt hvad Fullmäktige erfarit, tre stora sjögående ångare totalt förolyckats, nemligen "Gustaf", "Sirius" och "Sandviken" (ångaren "Flora", som sjönk med tackjernslast, har sedermera blifvit upptagen). Minst tjugi ångare hafva under samma tid gjort större eller

Om lagstiftningsälgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjö.
(Forts.)

mindre haverier.“ Dessa talrika olyckor hafva föranledt fullmäktige att draga den slutsatsen, att allt icke varit väl bestäldt. Jag skall be att få omtala några speciella exempel.

I ofvan nämnda framställning omtalas, hurusom “ett fartyg, “*Ida*“, afgick, lastadt med plankor, i slutet af Mars månad 1867 från Göteborg med destination till Algier. Den 2 påföljande April inkom fartyget till Göteborg i haveri; fortsatte derefter resan; kom vidare in till Norge, äfvenledes i haveri, och öfvergafs slutligen i Juli månad nämnda år utanför ön Yviza i Medelhafvet samt var då förfylldt med vatten. Med trygghet torde kunna antagas, att detta fartyg, som saknade förmåga att under sommaren föra en planklast, icke var sjövärdigt.“

Ännu ett exempel vill jag anföra, men skall dermed sluta. “Ett fartyg, som tillhörde rederi på Gotland, “*Othello*“, om 100,5 nyläster, afseglade i Oktober månad 1874 från Jakobstad i Finland med last af bräder. De två första dagarne efter afseglingen hade fartyget godt väder, men, då på tredje dagen någon blåst uppkom, befans det läcka så, att nödhamn måste sökas. Klockan half fem e. m. samma dag inkom fartyget, fullt af vatten, till Hernösand, utan att hafva, som man säger, förlorat ett kabelgarn eller tagit någon brottsjö öfver bord. Vid då anställd besigtning värderades fartyget till 6,500 kronor, men den nödiga reparationen derå till omkring 25,000 kronor. Hvarje sakkunnig måste vidgå, att detta fartyg icke var sjövärdigt“.

För min del kan jag icke finna annat än att omvårdnaden derom att menniskolif icke lättsinnigt spillas, med nödvändighet bjuder att något i den af mig föreslagna syftning företages. Jag vill nu icke förorda lagbestämmelser af viss innehåll, utan önskar blott, att en utredning må försiggå af sakkunnige män. Det vore rätt och klokt att bevilja en så billig begäran. På grund af det anförda yrkar jag afslag å Utskottets betänkande och bifall till min motion.

Herr Philipsson: Såsom representant från *den* stad, hvars handels-förenings fullmäktige ansett sig föranlåtna att hos Kongl. Maj:t göra en framställning i de ämnen motionen berör, är det klart, att jag på det lifligaste erkänner motionärens bemödanden att uti förevarande hänseende verka för åstadkommande af ändamålsensliga lagbestämmelser.

Nu kunde emellertid på mig ställas den frågan, hvarföre icke jag med denna uppfattning sökt inom Utskottet medverka till afåtande af en underdånig skrifvelse i det af motionären angifna syfte. Till svar härå får jag förklara, att jag till en början inom Utskottet förfäktade den mening, att något i detta hänseende borde göras. Jag var icke ensam i denna uppfattning, utan den delades derjemte af fyra andra ledamöter inom Utskottet. Vi voro dock icke af den åsigt, att en så vidtomfattande framställning, som den af motionären antydd, borde ega rum. Med hänsyn till den förestående revisionen af sjölagen i dess helhet, trodde vi, att för närvarande en obetydlig och partiel förändring af en och annan paragraf af samma lag kunde vidtagas, hvarigenom det af såväl motionären som Göteborgs handels-

förening afsedda målet kunde vinnas att åvägabrinda bättre utredning vid domstol, än hittills egt rum, angående inträffade sjöolyckor. Vi ansågo, att en sådan utredning vore tänkbar på det sätt att — liksom lagstifningen, i öfverensstämmelse med 136 § konkurslagen, som lyder så: "Då konkurs uppstått, gifve rätten eller domaren genast derom underrättelse till allmänna åklagaren i orten; och ege han hos gode männen eller sysslomännen tillgång till alla handlingar, som boet röra och om gäldenärens förhållande kunna upplysning lemna," utan att bestämd anledning finnes att antaga, det gäldenären handlat oredligt eller bedrägligt, genom nyss citerade lagparagraf velat sätta åklagaren i tillfälle att taga närmare kännedom om konkursboets ställning för att, i fall af befogenhet, emot gäldenären föra talan — man i §§ 37 och 38 af sjölagen, som handla om afgifvande af protest och sjöförklaring efter timade sjöolyckor, kunde införa närmare bestämmelser i afseende å det förhör, som inför domstol skall hållas och hvartill, om anledning förefinnes, böra inkallas äfven andra personer än de, som åtfölja skepparen. Om det nemligen föreskrefves i sjölagen, att allmänna åklagaren skulle kallas att tillstådesvara vid dessa förhör så kunde derigenom rätt mycket vinnas för utredning af de förhållanden, som ega sammanhang med de inträffade tilldragelserna. Man må härvid icke invända, att allmänna åklagaren icke skulle vara i besittning af den sakkunskap och de insigter som erfordras för att bestämma de frågor, som böra ställas till de vittnen, som medfölja fartygets befälhafvare inför domstolen eller eljest dit inkallas. Det är nemligen klart, att, derest på förhand blefve känt, att allmänna åklagaren skulle inkallas, vederbörande försäkringsgivare framförallt skulle visa sig angelägna om att så arrangera, att de en hvar i närheten af sjelfva domstolen hade ombud för sig, som kunde tillhandaga allmänna åklagaren med råd och upplysningar i saken.

Jag tror emellertid, att en sådan ändring i sjölagen bör kunna komma till stånd utan afseende på den större omarbetning, som angående sjörätten i Sverige och Norge förestår. Men å andra sidan ansåg jag och de med mig liktänkande inom Utskottet, att man icke borde åtlåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t endast angående denna ringa förändring i nämnda lag utan att man kunde se tiden an och, derest ej före nästa riksdag några åtgärder till åstadkommande af en förbättring i detta hänseende vidtagits, då i motionsväg framlägga förslag till de antydda ändringarne i sjölagen. På grund häraf ansågo vi ock, att vi icke borde afgifva reservation mot Utskottets föreliggande förslag, och detta så mycket hellre som de skäl, hvilka blifvit åberopade till stöd för uraktlåtenhet att afgifva en skrifvelse till Kongl. Maj:t äro af särdeles öfvertygande beskaffenhet. Då nemligen Kongl. Maj:t, efter hvad upplyst blifvit, redan är inne på området för sådana tillgöranden, hvarom nu är fråga, synes det mig icke riktigt, att Riksdagen under tiden kommer in till Kongl. Maj:t och säger: "Var så god, Ers Maj:t och vidtag sådana åtgärder, hvarmed ni just nu är sysselsatt."

Jag har ansett mig böra afgifva denna förklaring, och derjemte tillkännagifva, att vid nästa riksdag, om det förunnas mig att dervid

Om lagsstiftningens åtgärder mot anledningar till olyckor till sjöss.
(Forts.)

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

närvara, gerna skall, derest motionären icke sjelf kommer att göra det framlägga en motion om den af mig nu omförmälda förändring i sjölagen, hvilken kan och bör komma till stånd utan att man behöfver afvakta den stora reformen i sjörätten. Innan denna reform kan blifva en verklighet kunna många år förgå, och dessförinnan böra de olägenheter, som kunna det, om icke helt och hållet afhjelpas, åtminstone i någon mån förminsкас.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Björnstjerna: Det mål, till hvilket den ärade motionären sträfvar, är onekligen särdeles beaktansvärdt och förtjent af den största uppmärksamhet. Allt hvad som kan göras till förekommande af förlust utaf menniskolif och egenom till sjös, bör utan tvifvel, så fort sig göra låter, vidtagas. En lagstiftning i detta fall är emellertid förenad med många och stora svårigheter, ty man måste dervid taga i betraktande, att icke så hårda band läggas på vår sjöfart, att den derigenom kommer i sämre belägenhet än andra länders, hvaraf åter skulle följa, att våra fartyg icke skulle kunna segla för samma frakter som andra länders fartyg, hvarförutom en dylik lagstiftning skulle medföra en betydlig inverkan såväl på vår export som på många af våra näringar, hvilka äro af vår sjöfart i hög grad beroende.

Den engelska lagen har, såsom torde vara bekant, tillkommit ganska hastigt. Jag tviflar också på, att den i många fall motsvarar sitt ändamål. Då den första gången antagits i underhuset, hade deri ingått åtminstone en bestämmelse, som var så sträng, att Kongl. Maj:ts regering var den främste, som gjorde framställningar deremot. Det var ett totalt förbud mot förande af trävaror såsom däckslast under höst- och vintermånaderna; men på framställningar såväl härifrån som från andra länder — jag vill åtminstone föreställa mig, att dessa framställningar bidrogo dertill — blef denna punkt i den engelska lagen förändrad. Bestämmelserna i denna lag gifva ganska ofta anledning till klagomål från svenska eller norska rederier, hvilkas fartyg blifvit pliktfälde i engelska hamnar för forseelser, som icke alltid varit lätta att undvika; den engelska lagen har icke heller blifvit, så vidt jag vet, i något annat land efterföljd.

Jag har helt nyligen från Kongl. Maj:ts beskickningar i utlandet infordrat underrättelser om, huruvida man i andra länder kommit längre i denna väg än vi; men jag tror mig dock redan nu kunna förklara, att detta icke är förhållandet. I Sverige har man på senare tiden vidtagit flera mått och steg i den af motionären åsyftade riktning, t. ex. såsom jag nu påminner mig, öfverenskommelser med andra länder, i främsta rummet med England, om åtgärder till förekommande af sammanstötningar till sjös, om liknande lots- och nödsignaler, om åtgärder till förekommande af odugliga engelska fartygs försäljning till Sverige och Norge o. s. v. Dessutom innehåller gällande förordning, angående emigranterns befordring till sjös, strängare bestämmelser än de fleste andras länders stadgar i detta ämne. För icke länge sedan utkom äfven en författning, om transport af eldfarliga oljor,

som är af stor vigt för sjöfarten. Hade en sådan författning funnits i Tyskland, skulle åtminstone ett af de olycksfall, den ärade motionären omnämnde, nemligen ångaren "Bagers" undergång, säkerligen kunnat förekommas. En sådan författning finnes emellertid icke i Tyskland och, såvidt har jag mig bekant, icke heller i åtskilliga andra länder.

I flera olika länder har man tydligt uttalat, att man icke ansåg den engelska lagen vara lämplig. Och om hvart och ett land för sig skulle, i likhet med England, vidtaga stränga åtgärder till förekommande af olyckor till sjös, utan afseende på de åtgärder, som i enahanda syfte i andra länder vidtoges, skulle det göra sjöfarten ytterst svår, emedan fartygen, i hvilket land de än kommo, derigenom skulle utsättas för böter och straff för förseelser, som i allmänhet vore svåra att undvika. Det rätta är, föreställer jag mig, att man drager den erfarenhet, man kan, af den lag, som redan blifvit införd i England, och att man ser till, i hvad mån den verkar välgörande. Jag tillägger, att man bör vara England tacksam, för att det gått i spetsen i afseende på åtgärders vidtagande till vinnande af det eftersträfvade målet, men vi skulle handla oklokt, om vi för oss sjelfva skyndade att införa en lagstiftning, som måhända vore olika med såväl den, som redan finnes i England, som ock dem, som kunna komma att i andra länder införas.

Jag har ofta haft förfrågningar från andra länder om de åtgärder uti ifrågavarande syfte, man här vore sinnad att vidtaga, och jag har äfven låtit framställa dylika till andra länders regeringar. Öfverallt har man insett nyttan och nödvändigheten af att någonting i saken göres, men om *hvad* som skulle göras har man icke kunnat komma öfverens. Vi hafva dock, på sätt Utskottet äfven antydtt, utsigtt att i förening med Norge komma till ett förslag, som man får hoppas skall i väsentligaste mån afhjelpa de olägenheter, som för ögonblicket äro de svåraste. Regeringen har således icke förlorat det viktiga målet ur sigte utan är fullt sysselsatt med åtgärder för detsammans ernående, så fort sig göra låter.

Jag vill emellertid icke motsätta mig, att Riksdagen beslutar inkomma till Regeringen med en skrifvelse i ämnet, då denna utan tvifvel skulle gå alldeles i den rigtning, som regeringen sjelf redan beträddt, men jag tror, i likhet med Utskottet, att det icke är af något behof påkalladt, att en så beskaffad underdänig skrifvelse aflåtes.

Herr Lindmark: Ehuru jag vid det tillfälle under förliden Riksdag, då enahanda motion förevar, icke yttrade mig, måste jag likväl bekänna att jag icke då kunde sluta mig till motionärens åsigt, emedan de svenska sjöfartsförhållandena lyckligtvis icke syntes mig vara af den beskaffenhet, att någon Plimsoll-agitation här i landet deraf borde föranledas. Men man påpekade då, att Riksdagen icke borde aflåta underdänig skrifvelse i ämnet, utan afvakta det definitiva beslut, som i frågan kunde komma att i England fattas. Numera har ett sådant definitivt beslut kommit till stånd i nämnda land genom den år 1876 antagna s. k. "merchant shipping act."

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjöns.
(Forts.)

Hvad som nu gör, att jag är tacksam mot motionären för att åter hafva väckt frågan på tal, är den omständigheten, att den sålunda i England beslutade lagen icke kan undgå att i högst väsentlig mån inverka på våra svenska sjöfartsförhållanden, i ty att det Engelska parlamentet företagit sig den temligen ovanliga åtgärden att lagstifta äfven för fremmande nationers fartyg och icke minst för svenska och norska. Som Herrarne behagade erinna sig, var meningen att förbjuda förandet af däckslast under vintern d. v. s. från den 31 Oktober till den 16 April, men vår regering har utverkat den modifikationen, att däckslast af plankor äfven under vintermånaden får intagas till 3 fot öfver däck. I alla händelser är emellertid förhållandet med den Engelska lagstiftningen i frågan sådant, att den svenska Riksdagen icke helt och hållet kan vara likgiltig för densamma, ty icke mindre än 6 paragrafer i lagen röra utländska fartyg. Dessa lagparagrafer kunna leda derhän, att t. ex. ett svenskt fartyg, som lastat i engelsk hamn, stoppas och underkastas besigtning på samma sätt som de engelska fartygen, af den anledningen att lastning icke skett på sådant sätt, som den engelska lagen föreskriver för betryggande mot olycka på sjön.

Jag har icke något särskildt yrkande att göra, men har velat försöka att framhålla nödvändigheten af att ju förr desto hellre något åtgöres i denna sak. I svenska sjöfartens intresse måste ovilkorligen vidtagas åtskilliga förändringar uti vår sjöfartslagstiftning, om icke i öfverensstämmelse med den lagförändring, England verkställt, så åtminstone för att åstadkomma harmoni och undvika kollision, ty det är fullkomligt faktiskt att för närvarande svenska fartyg äro underkastade den engelska lagstiftningen i vissa fall, äfven när de lasta i svenska hamnar.

Till och med i England har uttalats ganska mycket bekymmer för det steg, dess parlament tagit, ty om främmande nationer finna sig manade att vidtaga åtgärder i samma syfte, kunna en mängd obehagliga konflikter uppstå.

Jag instämmer derföre med Herr Utrikesministern. Frågan är så svår, att Riksdagen icke kan öfverskåda densamma, men på samma gång af den vikt, att Riksdagen icke kan förbigå den. Derföre föreställer jag mig att det icke varit utan gagn att frågan blifvit bragt på tal inom representationen; men på grund af hvad som blifvit från statsrådsbänken upplyst, finner jag mig icke föranledd att framställa något yrkande, utan har jag blott begagnat tillfället att uttala min tillfredsställelse deröfver att frågan blifvit berörd och min tanke derom att någon skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t denna gång icke synes vara erforderlig.

Herr Grefve Sparre: Lag-Utskottet har ingalunda förbisett hvarken det på sanna humanitets skäl grundade ytrande, motionären framställt, ej heller det behof, den siste ärade talaren framhöll, nemligen att vidtaga skyndsamma åtgärder i förevarande fall. Det har varit föremål för ganska vidlyftiga debatter inom Utskottet, huruvida man borde framställa någon anhållan hos Kongl. Maj:t,

men med den kännedom Utskottet förvärfvat derom, att Kongl. Maj:t för närvarande är sysselsatt med frågan, under det att å andra sidan afseende torde böra fästas vid att vår sjöfart, synnerligen under de nu rådande tryckta konjunkturerna icke utan stor nödvändighet betungas, ansåg Utskottet sig icke böra påskynda åtgärder i förevarande fråga. Otvifvelaktigt är den ganska svår, och de intressen, hvilka i detta afseende uppställas mot humanitetsintresset, kunna icke helt och hållet förbises. Under den strid och de underhandlingar, som i frågan fortgå uti England, torde det icke eller vara lämpligt att göra en påtryckning, då man icke torde hafva fullt klart för sig huru långt man vill gå. Kastar man en blick på de förhandlingar inom den Tyska Riksdagen, hvilka just i detta nu pågå, skall man finna, att Tyskland på det högsta tvekar att följa Englands exempel, och svårligen torde Sverige kunna taga något steg i den riktningen, utan i förening med Norge, då våra sjöfartsintressen äro gemensamma. När nu, efter hvad som blifvit upplyst, Kongl. Maj:ts svenska regering redan öppnat underhandlingar med den norska, torde resultatet häraf böra afvaktas.

Särskildt fäste Lag-Utskottet, på sätt jemväl finnes i utlåtandet omförmält, sin uppmärksamhet vid den frågan, huruvida några särskilda, strängare undersökningar borde ske *efter* inträffade sjöolyckor. Men då Utskottet erfor, att hit hänförliga stadganden i vår sjölag otvifvelaktigt komme att ändras i sammanhang med den snart förestående fullständiga omarbetningen af nämnda lag samt att underhandlingar äfven i detta afseende inledts med norska regeringen, ansåg Utskottet icke lämpligt, att Riksdagen derom nu till Kongl. Maj:t gjorde framställning. För öfrigt har den uppmärksamhet, frågan väckt, verkat icke så litet godt, och det är icke tvifvel om att med tillämpning af sjölagens nu varande stadganden undersökningar jemväl nu kunna ega rum, om myndigheterna äro tillräckligt vaksamma. Af dessa skäl anser jag det vara försigtigast att låta saken ha sin gång på den väg, dit den, i följd af Kongl. Maj:ts redan vidtagna åtgärder, nu kommit; och anhåller jag derföre om bifall till utlåtandet.

Herr Adlersparre: I en för Sveriges sjöfart så vigtig fråga som denna kan jag icke lemna motionären ensam, utan understöd. Då hans motion grundar sig på giltiga skäl och har ett godt syfte, kan jag för min del icke inse, hvarföre Riksdagen skulle undandraga sig att medelst en underdånig skrifvelse gifva regeringen sitt moraliska stöd för åstadkommande af ifrågavarande preventiva lag, en lag som af en och annan icke torde blifva välkommen, men likväl, enligt min uppfattning, verkligen är behöflig. Eller hafva vi nu kommit derhän, att Riksdagen blott kan mottaga, men icke utföva något inflytande? Om så skulle vara fallet, hvarföre beslöt Kammaren då för ett par timmar sedan aflåtandet af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om undersökning rörande förvaltningen vid Ultuna landbruksinstitut? Äfven denna fråga var ju, för att begagna Lag-Utskottets egna ord, "redan dragen under Kongl. Maj:ts pröfning", eftersom institutets egen styrelse redan hade framställt en dylik anhållan.

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjö.
(Forts.)

Om lagstift-
ningsåtgärder
mot anlednin-
gar till olyckor
till sjös.
(Forts.)

Det må vara sant, att svenska handelsflottan alltid stått och måhända ännu står främst bland alla handelsflottor i afseende på fartygens duglighet och goda hållning. Men undantag härifrån finnas, och senare tiders konkurrens på detta område har icke kunnat undgå att utöfva ett menligt inflytande äfven på vår handelsflotta, om också icke i så hög grad som på andra länders. Jag ber att i det afseendet få meddela några färska exempel endast från fjorårets senaste månader; — ginge jag längre tillbaka skulle listan blifva alltför lång.

Ett svenskt ångfartyg, "*Atlantic*" hemma i Helsingborg, seglade sistlidne Augusti månad med spanmålslast från Kronstadt till Holland. Man hade begått den vanliga oförsigtigheten att icke förse lastrummet med slingerskott, hvaraf ock följden blef, att när fartyget kommit ut i Nordsjön försköt sig lasten och fartyget fick *sju fots* slagsida samt kunde med knapp nöd komma in till Kristiansand. Der förklarade en sakkunnig besigtningförrättning, att lasten måste lossas och att ett så illa sjöredt fartyg icke utan stor fara kunde ånyo gå till sjös. Ett annat exempel: i September förlidet år afgick den af Herr Bergström nyss omnämnda ångaren "*Sandviken*", hemma i Gefle, från Petersburg, äfven med spanmålslast, hvilken också låg lös i rummet. Äfven här hade man gjort sig skyldig till samma vårdslöshet, som jag nyss nämnde om "*Atlantic*". I förbigående vill jag äfven nämna, att detta fartyg var så illa känt, att besättningen en gång lemnat detsamma för dess sjöoduglighets skull. När fartyget hade full last inne låg däckets vanligtvis endast sex tum öfver vattenbrynet, och så var förhållandet äfven nu. I Finska viken mötte det hårdt väder, må vara storm. Brotsjöar äntrade öfver detsamma, det arbetade tungt, lasten försköt sig och fartyget fick slutligen sådan slagsida att det kantrade och sjönk, hvarvid endast kaptenen lyckades rädda sig, hela den öfriga besättningen drunknade, deribland restauratriken och städerskan. Ungefär samma förhållande var med det lika illa kända ångfartyget "*Rudolf Tornérhielm*", också hemma i Helsingborg. Det gick sista dagarna af sistlidne December till Uddevalla för att lasta hafre med destination derifrån till Belgien. Ett assurancesbolag, som fick kunskap härom, telegraferade genast till sin agent i Uddevalla förbud att assurera lasten. Så dåligt ansågs detta fartyg. Lasten intogs emellertid och fartyget gick till sjös, men har sedermera icke afhörts. Förmodligen har det med man och allt gått till botten.

Jag kunde nämna ännu flera exempel på fartyg, som under sista halfåret 1876 i följd af vårdslöshet och lättsinne gått förlorade. De redan anförda torde dock vara tillräckliga för att ådagalägga att här finnes behof af en preventiv lagstiftning, och att denna borde komma mycket snart. Eller hur många besättningar skola ytterligare dränkas, innan vi upphöra med att — såsom Utskottet säger — *afvakta*, hvilka åtgärder de stora marinerna kunna komma att vidtaga? Skandinavien handelsflotta är för öfrigt så talrik, att den bör kunna betraktas såsom en stor handelsmarin, åtminstone så stor, att den sjelf mycket väl bör kunna taga initiativ i förevarande fråga. Det kan nog vara riktigt, att söka "*likformighet*" med de stora nationerna i fråga om t. ex. signaleringssystem och föreskrifter till undvikande af samman-

stötningar å oceanen m. m., men jag kan icke se att likformigheten uti nu ifrågasatta hänseende är så nödig, att vi må låta besättning efter besättning dränkas under *afvaktan* å hvad de stora marinerna kunna komma att göra. Likformigheten med andra nationer synes mig icke här vara någon anledning att undanskjuta hvad menskligheten bjuder.

Här har blifvit yttradt, att mycket kunde vinnas, om vid sjö-rättsmål funnes en allmän åklagare. Det är onekligen sant att mycket skulle dermed vinnas, så vida åklagaren vore sakkunnig, men icke återkallar man de drunknade derigenom till lifvet. Icke heller är det värdt att här komma fram med att äfven det bästa fartyg kan för-olyckas på sjön, om det än är aldrig så kraftigt bygdt och väl lastadt. Sådant veta vi förut. Men jag är viss på, att, om det funnes — jag vill icke säga en *sträng* lag, hvilket motionären aldrig föreslagit — en billig eller en den allra lindrigaste kontroll uti ifrågavarande hänseende, man icke hädanefter skulle få höra att något fartyg gått ut med lös spanmålslast utan försigtighetsmått mot lastens förskjutning, och icke heller tror jag, att sådana fartyg som "*Sandviken*" och "*Rudolf Tornérhjel*m" då komme att på sena hösten utgå till sjös med full last.

Jag kan derföre icke annat än instämma i motionärens yrkande om afåtande af en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t ville med snaraste tillsätta en komité antingen gemensamt för Sverige och Norge eller ensamt för Sverige, för att taga frågan i öfvervägande och utreda hvad som bör göras. Jag bör också nämna, att, om en sådan lag, som nu ifrågasättes, skulle stiftas och för ett och annat rederi medföra några olägenheter, hvilket jag likväl icke vill anse vara troligt, så medförde den dock den verkan, att svenska handelsflottan i dess helhet komme att betydligt stiga i värde och anseende, och att det skulle för henne blifva en stor materiel fördel genom att hon lättare erhöile frakt i utlandet, emedan förtroendet skulle blifva ytterligare större än hvad det redan är.

Såsom jag sagt, instämmer jag i motionärens yrkande om afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Lyth: Då jag inom Utskottet tillhört dem, som röstat för det slut, hvartill Utskottet i föreliggande fråga kommit, ber jag att få yttra några ord med anledning af den siste talarens anförande.

Han yrkade, att preventiva åtgärder måtte vidtagas till förekommande i framtiden af sådana olyckor till sjös, hvarom han talat.

Ja, kunde man vara säker på att genom preventiva åtgärder kunna förebygga dessa olyckor, så tror jag, att vi alla äro ense om, att något bör göras och det snart och kraftigt. Men sådana olyckor kunna träffa äfven goda och väl utrustade fartyg, och jag tror derföre, att vi böra tillvägagå med den största varsamhet i detta fall.

Jag skall be att få framställa ett exempel på, hvilka olägenheter sådana åtgärder kunna medföra. Förlidet år strandade på Ölands kust ett engelskt fartyg med namnet Oxford. Det fördes till Oskarshamn för att repareras, men reparerades dock endast provisionellt. När fartyget sedan var färdigt att afsegla och åter intagit sin last,

*Om tagsäfs-
ningåtgärder
mot anlednin-
gar till olyckor
till sjös.
(Forts.)*

*Om lagstift-
ningsåtgärder
mot anledning-
gar till olyckor
till sjös.
(Forts.)*

förklarade en del af besättningen sig icke vilja medfölja fartyget, enär det vore sjöodugligt. Man måste telegrafera till England. Besättningen hade rätt att hålla fartyget qvar och få detsamma besigtigadt. Men då skulle lasten åter lossas och stort uppehåll med fartygets afresa skulle derigenom ske. Till slut visste man ingen annan råd än att säga till besättningen, att den fick lemna fartyget och i dess ställe inmönstra annan besättning. Men då förklarade besättningen sig vilja medfölja fartyget, och detta afseglade till Petersburg och ankom äfven dit utan att vara utsatt för någon fara. Till följd af den i England gällande s. k. Plimsollslagen förorsakades detta fartyg således utan allt skäl många besvärligheter och kostnader.

Dessutom ber jag att få fästa uppmärksamheten på en omständighet, som är till förmån för Sverige, den nemligen att i Sverige finnes kanske den dugligaste befälhafvarecorps, och jag anser, att en god befälhafvare är lika viktigt att hafva som ett godt fartyg. Att fall kunnat inträffa, då sjöodugliga fartyg utgått till sjös, är väl sant, men de äro troligtvis icke så många, och det kan dessutom vara svårt att bevisa, att sjöolyckor föranledts af denna omständighet.

Då det kan vara förenadt med synnerlig fara för sjöfarten att hafva sådana preventiva åtgärder, särdeles som denna näring i närvarande stund icke arbetar under så goda och gynsamma förhållanden och då frågan redan blifvit tagen om hand af regeringen, som säkerligen skall med största varsamhet sköta om denna ömtåliga och viktiga sak, så tror jag, att vi i detta fall böra lugna oss och icke uppmana regeringen att tillvägagå fortare än hon anser behöfligt.

På grund af hvad jag nu i korthet anfört får jag yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Torpadie: Då flere af Utskottets ledamöter redan yttrat sig i denna fråga, kan jag vara ganska kort. Jag vill då säga, att jag i Utskottet till en början ansåg att man måhända i anledning af motionen borde föreslå åtgärder i det syfte, att undersökningarne efter inträffade sjöolyckor blefve strängare än hittills; men jag afhölls från att gå längre i denna sak just af det skäl, som en ärad talare nyss anfört, nemligen att det föga hjälpte att anställa undersökningar, sedan olycka skett. Hvad som förmådde mig att deltaga i Utskottets betänkande var i främsta rummet, att jag ansåg de skäl Utskottet derför andragit till fyllest görande; men jag har dessutom ett par andra. Det ena är att, då en sak är af synnerlig vikt och man lifligt önskar framgång åt densamma, man enligt min uppfattning under en tid, då Kongl. Maj:ts regering är öfverhopad med skrivelser från Riksdagen och derföre svar icke snart kan väntas, bör vara ytterst försigtig med aflåtande af skrifvelse i ämnet, enär det visat sig att åtminstone Lag-Utskottet, sedan i följd af fördröjdt svar fråga om ny framställning till Kongl. Maj:t eller eljest af åtgärders vidtagande i saken väckts inom representationen, afstyrkt dylika förslag på den grund att ärendet redan genom skrifvelse blifvit hänskjutet till Kongl. Maj:t.

Det andra skälet är, att man till svar på en sådan skrifvelse

kan få en författning i administrativ väg, hvarmed man måhända icke alltid är belåten. Jag vill i detta hänseende erinra om en författning, som förut är omnämnd, nemligen den om eldfarliga oljor. Angående dessa hafva vi fått mottaga författning icke blott om dylika oljors transporterande utan äfven om deras förvarande, en författning så svår och så sträng, att den väckt allmänt missnöje i landet, och en aktad ledamot af denna Kammare har också, såsom bekant, vid denna riksdag väckt motion med förslag till lindring i dessa stränga föreskrifter.

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

Jag får således säga, att jag anser denna fråga vara sådan, att man dermed bör gå till väga med den yttersta försigtighet, och, då Herr Adlersparres yttrande, att vår handelsflotta intager ett utmärkt rum bland alla andra länders, synes mig vara fullkomligt sant, anser jag oss icke handla orätt, derest vi, som hafva en sådan god flotta, dröja åtminstone lika länge som andra sjöfarande nationer, om hvilkas flottor man icke kan fälla ett så fördelaktigt omdöme, att införa restriktiva åtgärder, som måhända kunde komma att verka hämmande på sjöfarten.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr *Nils Petersson* instämde.

Herr Lyttkens: Efter Herr Adlersparres sakrika och varma anförande kunde det väl vara onödigt att yttra något vidare i denna fråga, men det kan dock icke vara annat än en glädjande företeelse att i vår materialistiska tid, då alla intressen hufvudsakligen äro rigtade på att förvärfva materielt godt, finna personer, hvilka höja sig till yrkande på annat än det, som kan vara förenligt med materielt förvärf, och härtill räknar jag denna motion. Begäret att på resorna förtjena det mesta möjliga har tagit en betänklig öfverhand öfver rättsmedvetandet, och det är beklagligen numera ej så alldeles ovanligt äfven inom vårt land, att man, förledd af detta vinstbegär, utsänder fartyg i det skick att gods och menniskolif riskeras.

Till de fakta, som äro uppräknade från stockholmsbänken skulle jag kunna lägga åtskilliga andra, dels om fartyg, som ligga under reparation vid varf, hvilka varfschefen förklarar så odugliga, att de icke borde repareras, dels ock om sådana, hvilka varit i högsta grad i behof af reparation, men ändock utgått.

När man nu har sådana förhållanden för ögonen, så tror åtminstone icke jag, att, huru dugliga våra sjökaptener än må vara, deri ligger en tillräcklig garanti; ty hvad kunna de göra med ett odugligt fartyg? Lifvet står lika mycket på spel i allt fall.

På dessa skäl och dem, som förut af andra talare anförts, vill jag yrka bifall till motionen.

Herr *Granlund* instämde.

Herr Grefve Sparre: Jag är visserligen icke bland dem, som vilja inskränka Riksdagens rätt till initiativ, men jag önskar före-

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

komma, att Riksdagen må komma fram med onödiga skrivelser till Kongl. Maj:t. Om vi nu veta, att Kongl. Maj:ts regering är sysselsatt med frågan, underhandlar derom med andra stater, särskildt har inledt underhandlingar med norska regeringen om likformiga åtgärders vidtagande, om en af Konungens rådgifvare har försäkrat, att frågan af regeringen anses *synnerligen* viktig och ådragit sig Kongl. Maj:ts *synnerliga* uppmärksamhet, hvartill skall det då tjena att "lägga lök på laxen"? Om här yttrades något som stode i strid med motionen, då skulle jag anse det fullt befogadt att man uttalade sin mening.

Men då, hvad Riksdagen i en skrivelse kan komma att uttala, icke kan blifva något annat än hvad regeringen dels redan gjort och dels förklarar sig ämna göra, förekommer det mig i sanning högst märkligt att Riksdagen skulle afåta en skrivelse härom till Kongl. Maj:t.

Jag kan icke undgå att nämna, att vid motionens behandlande inom Utskottet en stor del af dess ledamöter i början voro villiga att lyssna till den åsigten, att man borde tillstyrka en underdånig skrivelse till Kongl. Maj:t i det syfte motionären föreslagit, men just till följd deraf att Utskottet fick kännedom om, att regeringen redan sysselsatt sig med frågan, voro vi ense om, att det icke skulle tjena något till att nu besluta en sådan skrivelse.

Herr Adlersparre yttrade nyss, att Skandinavien såsom sjöfartsidkande nation är af den betydnenhet, att det mycket väl kan taga initiativet i ett sådant hänseende som detta, och detta kan och vill jag icke heller förneka; men vill verkligen den ärade talaren på stockholmsbänken, att Sverige ensamt, då underhandlingar från vår sida blifvit i sådant ändamål inledda med Norge, utan afvaktan på hvad Norge beslutar, skall rusa på och skaffa sig en lag, som är ganska kinkig att uppställa.

Jag har sjelf under min lefnad något sysselsatt mig med lagstiftning, och jag känner till, att der vid lag finnas åtskilliga om och men, som böra beaktas, åtskilliga myndigheter, som böra tillspörjas och höras m. m. sådant. Detta har man också börjat göra med afseende på den nu ifrågavarande lagen och derfor tror jag icke, att det är skäl att hasta alltför mycket.

Jag har kommit till den öfvertygelsen, att just därför att frågan är svår att lösa och att regeringen, på samma gång den förklarar sig vara betänkt på den samma tillika förklarar sig vara *betänksam* i fråga om dess lösning, just därför önskar jag för min del icke, att Riksdagen nu skall komma till regeringen med någon framställning, åsyftande att erhålla en lag utan iakttagande af den betänksamhet vid dess stiftande, som jag måste erkänna i detta fall pryder regeringen.

Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Adlersparre: Med anledning af de senaste talarnes yttrande vill jag fästa uppmärksamheten derå, att jag, då jag nyss hade ordet, allenast framhöll, att, under frågans närvarande ståndpunkt, om den ena statsmakten uttalar sin åsigt till den andra, detta icke

borde blifva utan allt inflytande utan tvärtom utgör ett *stöd* för de åtgärder, som äro under öfvervägande, men hvilka måhända icke öfver allt blifva välkomna. Detta var väl *øj* för mycket sagt.

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

Herr Sven Andersson: Jag har icke något yrkande att framställa, utan anhåller endast att få instämma i hvad Utskottet föreslagit.

Herr Grefve Sparre: Jag ber att få upplysa Herr Adlersparre om, att regeringen icke begärt något stöd af Riksdagen och icke heller behöfver något stöd, emedan regeringen nu håller på att göra just hvad Herr Adlersparre önskar, att vi i en skrifvelse skola uppmana den till.

Herr Adlersparre: När Herr Grefven på venersborgsbänken har en sådan åsigt, som han *nu* uttalat, hvarför opponerade han sig icke förut i dag, då det var fråga om den skrifvelse, som Riksdagen beslutat angående förvaltningen af Ultuna landtbruksinstitut? Regeringen hade icke heller i denna fråga begärt någon skrifvelse, och densamma, eller en dermed liktydig, hade jemväl förut blifvit af institutet öfverlemnad till Kongl. Maj:ts bepröfvande. Då teg han emellertid. Då gälde det landtbruket; nu då det gäller sjöfarten, då är en skrifvelse *icke* lämplig! Det är märkligt att det skall råda en sådan likgiltighet för allt, som rörer sjömansyrkets personal, det må vara fråga om officerare, underofficerare eller matroser, örlogsflotta eller handelsflotta! Man borde kunnat vänta något helt annat; sådant förhållande olika samhällsklasser emellan frambringa icke något godt.

Herr Grefve Sparre: Jag skall bedja att få upplysa den siste ärade talaren, att jag icke var i Kammaren tillstädes, då frågan om aflåtande af en skrifvelse rörande Ultuna landtbruksinstitut förevar till behandling. Hvad sjömännen angår, så får jag säga, att man kan vara lika varm vän af dem som han, fastän man icke bär epåletter, men när man stiftar lagar, så bör man vara försigtig och känna sig väl före samt framför allt veta hvad man vill. Och hvad den siste ärade talaren vidkommer, har jag verkligen icke hört hvad han egentligen vill mera än att han ordade om nyttan af slingerbultar eller, såsom jag tror de kallas, slingerskott.

Herr Axel Bergström: Det förhåller sig mycket riktigt så som den siste talaren yttrade, att han icke var närvarande i Kammaren då den föreslagna skrifvelsen om Ultuna landtbruksinstitut beslöts. Han var icke heller tillstädes då jag dels erinrade om, att han vid förra riksdagen förklarade att, om det då behandlade förslaget, som är alldeles lika med det nu förevarande blifvit väckt vid *nästa* d. v. s. *denna* Riksdag, så skulle han varit en bland dem, som understödde förslaget, dels ock tillika nämnde, att detta yttrande var ett bland de motiv, som föranledde mig att förnya mitt förslag vid denna riksdag. Det var derföre som jag icke väntade mig att han *nu* skulle nästan ifrigast bland alla uppträda mot mitt förslag. Ett år har dock för-

Om lagstiftningsåtgärder mot anledningar till olyckor till sjös.
(Forts.)

flutit sedan han yttrade sig på sätt jag återopat. Och på ett år kan man hinna blifva mycket klokare.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter och sedan Herr Talmannen framställt propositioner enligt de yrkanden som förekommit, Kammaren biföll Utskottets hemställan.

§ 11.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, enligt med Herr Talmannen i Första Kammaren träffad öfverenskommelse, gemensam omröstning komme att ega rum Lördagen den 7 nästkommande April.

§ 12.

Anmälades och bordlades följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets utlåtanden N:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anvisande af medel för Sveriges deltagande i 1878 års verdensutställning i Paris;

N:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anvisande af medel för beredande redan under innevarande år af ökad antal sjukplatser vid hospitalen;

N:o 36, i fråga om godtgörelse för sådana af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, som ansetts tillhöra Civildepartementet; och

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 4, (i samlingen N:o 22) i fråga om väckt förslag angående upphäfvande af Kongl. Resolutionen den 16 Mars 1739 rörande skyldighet för egare af qvarnar, som mala för tulltägt, att hålla våg i qvarnen.

På hemställan af Herr Talmannen beslöts att dessa ärenden skulle sättas främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr Grefve <i>F. Wachtmeister</i>	14 dagar fr.	o. m. d.	20 Mars.
„ <i>H. Schultz</i>	14	„	20 „
„ <i>J. E. Billström</i>	14	„	22 „
„ <i>Lasse Jönsson</i>	10	„	22 „
„ <i>Lars Månsson</i>	14	„	22 „
„ <i>A. Th. Strömberg</i>	10	„	24 „
„ <i>S. B. Bruhn</i>	14	„	24 „
„ <i>L. J. Larsson</i>	14	„	24 „
„ <i>J. Lyttkens</i>	14	„	25 „
„ <i>N. J. Boström</i>	14	„	25 „
„ <i>N. Östling</i>	12	„	27 „
„ <i>P. Hübinette</i>	10	„	26 „
„ <i>P. A. de Jounge</i>	10	„	27 „

Herr <i>S. Magnusson</i>	under 8 dagar fr. o. m. den 26 Mars.
„ <i>A. Fredenberg</i>	„ 18 „ „ 27 „
„ <i>P. Benjaminsson</i>	„ 14 „ „ 26 „
„ <i>B. Olofsson</i>	„ 14 „ „ 27 „

§ 14.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Tisdagen den 20 Mars.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 i denna månad.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:
Stats-Utskottets utlåtanden N:is 34--36; och
Andra Kammarrens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 4
(i samlingen N:o 22).

§ 3.

Herr Key erhöi, på begäran, ordet och yttrade: Herr Talman Mine Herrar! Jag tager mig friheten föreslå den förändring i afseende å föredragningslistan att det under 6:o å samma lista uppförda och andra gången bordlagda Första Tillfälliga Utskottets betänkande N:o 8 måtte få till afgörande förekomma näst efter Stats-Utskottets utlåtande angående regleringen af utgifterna under åttonde hufvudtiteln.

Hvad Herr Key sålunda föreslagit blef af Kammarren bifallet.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>J. N. Biesert</i>	under 10 dagar fr. o. m. den 22 Mars.
„ <i>Hans Larsson</i> i Flästa	„ 14 „ „ 23 „
„ <i>C. Ekman</i>	„ 14 „ „ 23 „
„ <i>Magnus Jonsson</i>	„ 10 „ „ 26 „

Herr <i>S. Löwenhielm</i>	under	4	dagar fr. o. m. den	26	Mars.
“ <i>Liss Olof Larsson</i>	“	8	” ” ”	26	”
“ <i>Nils Petersson</i>	“	8	” ” ”	27	”
“ <i>J. F. Fredricson</i>	“	10	” ” ”	27	”

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 23), med anledning af Herr A. Adlersparres motion (N:o 135) om underdånig skrifvelse angående det nya aflöningsättet vid Kongl. flottan.

§ 6.

Föredrogos och godkändes dels Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående nedsättning af lastpenningarne samt annan ändring af tulltaxeunderrättelserna och dels Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 16, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.